

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Bakalářská práce

EUROPOL

Lukáš Goubej

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Název oboru: Veřejná správa

Katedra veřejné správy

Bakalářská práce

Europol

Zpracoval: Lukáš Goubaj

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Lukáš GOUBEJ
Osobní číslo:	R19B0035P
Studijní program:	B6804 Právní specializace
Studijní obor:	Veřejná správa
Téma práce:	Europol
Zadávající katedra:	Katedra veřejné správy

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Právní rámec Europolu
3. Charakteristické znaky Europolu
4. Vztah Europolu k ostatním subjektům
5. Budoucnost Europolu
6. Závěr

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

Tištěná literatura

Fiala, Petr, PITROVÁ, Markéta, Evropská unie. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003

Fries, Fabrice. Velké evropské rozpravy. Praha: HZ Editio, 1998

KMEC, Jiří: Evropské trestní právo

PELTRÁM, Antonín. Evropská Integrace a Česká republika: TREVI. Havlíčkův Brod: GRADA, 2009

PIKNA, Bohumil. Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu. Praha: Linde 2007

VLASTNÍK, Jiří. Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU. Praha: vydala Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008.

Internetové zdroje

https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_cs

<https://www.euroskop.cz/291/sekce/t-u/>

<https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/pilire-a-politiky-evropske-unie-5138.html>

<http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/150/prostor-svobody-bezpecnostiaprava-obecne-aspekty>

<https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/pravomoci-europolu-byly-posileny/>

<https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=252>

<https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/383346-iniciativa-razi-jedine-sidloevropskehoparlamentu-tentokrat-to-ma-byt-strasburk.html>

<https://www.archiweb.cz/b/soudni-dvur-evropske-unie>

<http://www.eurojust.europa.eu/Pages/languages/cs.aspx>

<https://www.zive.cz/bleskovky/europol-pozaviral-4-500-e-shopu-s-padelanymzbozím-aodstartoval-kampan-dont-fake-up/sc-4-a185161/default.aspx?artcomments=1>

<https://theses.cz/id/mwioc2/?furl=%2Fid%2Fmwioc2%2F;lang=en>

Úmluvy, rozhodnutí, smlouvy a dohody

Rozhodnutí Rady ze dne 30. listopadu 2009, ve kterém došlo k přijetí pravidla o důvěrnosti informací Europolu

Správní dohoda o spolupráci mezi Komisí a Europolem ze dne 18. února 2003 v Bruselu

Čl. 13, 14, 15 Úmluvy o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie

Akt Rady ze dne 3. prosince 1998 stanovující služební řád aplikovaný na zaměstnance Europolu

Rozhodnutí Správní rady ze dne 4. června 2009, kterým se zavádějí pravidla pro výběr, odvolání či prodloužení funkčního období prezidenta a jeho zástupců

Úmluva založená k článku K.3 Smlouvy o založení Evropské unie a zřízení Evropského policejního úřadu

Rozhodnutí Správní rady ze dne 4. června 2009, kterým se zavádějí pravidla pro výběr, odvolání či prodloužení funkčního období prezidenta a jeho zástupců

Smlouva o Evropské unii (92/C 191/01), Maastricht 7. února 1992

Úmluva o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie, vypracovaná Radou na základě článku 34 Smlouvy o Evropské unii

Rozhodnutí Rady ze dne 6. dubna 2006

Rozhodnutí Rady ze dne 30. listopadu 2009

Sekundární literatura

Vlastní poznámky autora

Poznámky Bc. Davida Rady, DiS

Sešit z Veřejné Správy- 2. ročník

Bakalářská práce na téma: Mezinárodní spolupráce celních správ, autor: Lucie Kolaříková

Seminární práce ze školního roku 2018/2019- Lukáš Goubej (Téma: EUROPOL)

Souhrnná zpráva o činnostech Europolu-dokument „Přehled o Europolu“, autor: Evropský policejní úřad

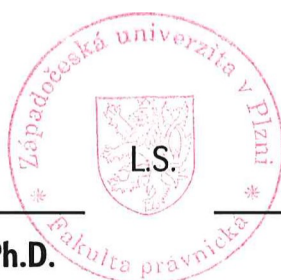
Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Tomáš Louda, CSc.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání bakalářské práce: **29. března 2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. října 2021

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Europol“ vypracoval samostatně a citoval jsem veškeré použité zdroje.

V Halži dne 31. března 2022

Lukáš Gouběj

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat všem, kteří mě podporovali a pomáhali mi. Kdybych měl jmenovat, tak bych chtěl poděkovat Bc. Davidu Radovi, DiS., za jeho skvělé poznatky a poznámky. Dále bych chtěl poděkovat svému vedoucímu práce panu JUDr. Tomáši Loudovi, CSc., za rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytl. A v neposlední řadě bych rád poděkoval svým rodičům, kteří se mnou měli po dobu mého studia trpělivost.

Anotace

Cílem této bakalářské práce je přiblížení činnosti a fungování Europolu. Autor se zabývá základními pojmy týkajícími se Europolu. Také se nám pokusil ukázat celou cestu, která předcházela vzniku této agentury. Dále nám přiblížil orgány Europolu, mezi které patří bezpochyby ředitel a Správní rada. Nejvíce času věnoval problematice spolupráce Europolu s jinými organizacemi, která je dle autorova názoru v dnešní době nejdůležitější. Rozebere spolupráci jak v rámci Evropské unie, tak i v rámci celého světa. Důležitá byla taktéž kapitola, která se týkala přínosů pro občana České republiky, kde autor taktéž zmínil náklady pro občana. Závěrem této práce nás seznámil s konkrétně úspěšnými akcemi, na kterých se Europol podílel.

Klíčová slova:

Europol, Evropský parlament, Rada Evropy, Informační systém Europolu, Frontex.

Obsah

Úvod	1
1 Právní rámec Europolu	3
1.1 Právní základ	3
1.2 Úmluva o zřízení Evropského policejního úřadu	5
1.2.1 Amsterodamská smlouva	6
1.2.2 Vídeňský akční plán a závěry z Tampere	7
1.2.3 Haagský program	8
1.3 Zřízení Evropského policejního úřadu rozhodnutím Rady	9
2 Charakteristické znaky Europolu	10
2.1 Důvody vzniku	10
2.2 Europol, agentura Evropské unie	10
2.2.1 Cíle, úkoly a pravomoci Europolu	11
2.3 Organizační struktura	12
2.3.1 Ředitel	12
2.3.2 Správní rada	13
2.3.3 Zaměstnanci	14
2.4 Odpovědnost Europolu	14
2.4.1 Evropský účetní dvůr	15
2.4.2 Útvar interního auditu	15
2.5 Fungování Europolu	15
2.5.1 Národní jednotky	15
2.5.2 Společné vyšetřovací týmy	16
2.5.3 Styční důstojníci	16
3 Ochrana osobních údajů	18
3.1 Systém ochrany dat	18
4 Informační systém Europolu	20
4.1 Analytické pracovní soubory	20
4.2 Informační bezpečnost	22
4.3 SIENA	22
5 Vztah Europolu k ostatním subjektům	24
5.1 Vztahy mezi Eupolem a orgány Evropské unie	24
5.1.1 Rada Evropské unie	24
5.1.2 Evropský parlament	25
5.1.3 Evropský soudní dvůr	26
5.1.4 Evropská komise	26

5.2	Vztahy s ostatními institucemi a orgány Evropské unie.....	27
5.2.1	Vztah Europolu s Eurojustem.....	27
5.2.2	Vztah Europolu s agenturou pro ochranu vnějších hranic států	28
5.3	Vztah se třetími státy a mezinárodními organizacemi.....	29
5.3.1	Vztah Europolu s dalšími mezinárodními organizacemi.....	29
5.3.2	Vztah Europolu s Interpolem	30
5.3.2.1	Porovnání Interpolu a Europolu.....	30
5.3.2.2	Role obou organizací v oblasti policejní spolupráce	32
5.4	Vztah Europolu s Českou republikou	32
6	Budoucnost Europolu	33
7	Souhrn nákladů a výnosů v podobě informací o činnosti Europolu– pro občana České republiky	34
7.1	Náklady na činnost Europolu – pro Českou republiku.....	34
7.1.1	Příspěvek členského státu – Česká republika	34
7.1.2	Příspěvek daňového poplatníka - občana České republiky.....	34
7.2	Přínosy pro občana – v rámci informací o činnostech.....	35
7.2.1	Zprávy o stavu kriminality	36
7.2.2	Přehledy závažné kriminality	36
7.2.3	Výroční zprávy	36
7.3	Shrnutí nákladů a výnosů v podobě informací o činnosti Europolu.....	39
8	Konkrétní úspěšně zakončené akce Europolu	40
8.1	Flor Bressers – „De Vingerknipper“.....	40
8.2	Největší akce Europolu v dějinách – „Archimedes“	41
	Závěr	42
	Resumé	44
	Použitá literatura	45
	Seznam použitých zkratk	48

Úvod

Bakalářská práce nese název Europol. Evropský policejní úřad byl založen v podobě agentury, a to především za účelem policejní spolupráce v oblasti prosazování práva. V dnešní době zločinci už nevidí jako překážku státní hranice. Autor mluví především o osobách, které páchají trestné činy na více území členských států, nebo nejobávanější, což je v dnešní době bezesporu terorismus. Proto je důležitá rychlá reakce orgánů členských států k zastavení těchto trestných činů. Tato problematika dnešní doby, přiměla autora, aby psal bakalářskou práci právě na toto téma.

V první kapitole autor postupně rozebere vznik této organizace, později agentury. Především se v této kapitole zaměří na mezinárodní úmluvy v rámci Evropské unie, které razantním způsobem pozměňovaly fungování této agentury. Zaměří se též na Vídeňský akční plán a závěry z finského města Tampere, ale také na víceletý Haagský program.

V počátcích své práce se zaměřil na oblasti vnitra a justice, protože to jsou dvě oblasti, které se nejvíce rozvíjejí v rámci Evropské unie. Maastrichtská smlouva zahrnovala tyto právní rámce. Později oblast justice a vnitra obsahovala také Amsterodamská smlouva, která přinesla razantní posun v těchto oblastech, tuto smlouvu nám také autor přiblížil v kapitole Amsterodamská smlouva.

Vznik Europolu nám autor přiblížil ve druhé kapitole. Zejména bude mluvit o struktuře této agentury, její odpovědné pracovníky a orgány. Mezi orgány patří například ředitel a Správní rada. Dále se ve druhé kapitole bude pojednávat o hlavních cílech této agentury, pravomocích a odpovědnostech. Europol funguje díky skvělé spolupráci národních jednotek, společných vyšetřovacích týmů a styčných důstojníků, které budou rozebrány taktéž ve druhé kapitole.

V dnešní době, kdy jsou internet a celkově internetové aplikace používány nejvíce od počátku vzniku, je velice důležitá ochrana osobních údajů. O samotnou ochranu se stará Evropské centrum pro boj proti kyberkriminalitě, se zkratkou EC3. Od tohoto centra se očekává, že zlepší spolupráci s Evropskou agenturou pro bezpečnost sítí a informací, dále že posílí a integruje provozní a analytické kapacity ve vyšetřování počítačové kriminality v Unii. O této problematice autor hovoří ve třetí kapitole. Co se týče kapitoly čtvrté, tak zde autor

Jelikož je spolupráce nezbytně důležitá, proto se rozhodl autor toto téma přiblížit v kapitole páté. Ve které nám postupně rozebere spolupráci Europolu a orgánů Evropské

unie, ale také spolupráci mezi Europolem a ostatními organizacemi a orgány Evropské unie a v poslední řadě také zdůrazní vztah mezi Europolem a mezinárodními organizacemi, ale zmíní i vztah Europolu přímo s Českou republikou. Bezesporu nejdůležitější spolupráci má Europol právě s mezinárodní organizací Interpol, bližší informace o této důležité spolupráci přiblíží později v kapitole „Vztah Europolu s Interpolem“. Důležitá zmínka je také o vztahu Europolu s agenturou FRONTEX, která byla založena především z důvodu podepsání Schengenského prostoru, protože působí v oblasti ochrany vnějších hranic.

Závěrem této práce se autor rozhodl zamyslet na možné budoucnosti této agentury. Ovšem je potřeba říci, že existuje spousta názorů jak na samotné fungování, ale také na budoucnost agentury Europol. Zaměří se též na náklady a výnosy v podobě informací o činnosti Europolu s dopadem na Českou republiku. V poslední kapitole autor přiblíží dvě konkrétní úspěšně zakončené akce, na kterých se Europol podílel. Jedná se o největší akci Europolu v dějinách, která nese název Archimedes a o dopadení jednoho z nejhledanějších zločinců v Evropě.

1 Právní rámec Eurovalu

1.1 Právní základ

Za doby, kdy vznikalo Evropské společenství neobsahovaly zakládající smlouvy ani ustanovení o spolupráci ve věcech trestních. Později byla problematika poupravena prostřednictvím ustanovení, které se týkalo především volným pohybem osob, kapitálu či zboží. Velký vliv na zachování určitých omezení měl společný trh, a to z důvodů veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku. Již dříve byly používány mezinárodní smlouvy, jako nástroje mezinárodního práva, v boji proti přeshraniční trestné činnosti. Reakce na vlnu teroristických útoků v Evropě, byla v sedmdesátých letech zahájena spolupráce v oblasti justice, vnitřních věcí, ale také policie.¹

Postupem času se z důvodu nutné spolupráce v oblasti policejní začaly vytvářet neformální komunikační kanály. Neschopnost mezinárodních organizací bojovat efektivně s fenoménem mezinárodního moderního terorismu. Proto se členské státy domluvily na užší spolupráci v rámci Evropského společenství, lze také říct, že členské státy byly donuceni právě zmiňovanou neschopností. Výsledkem diskuse Evropského společenství byl vznik skupiny TREVI.² Skupina TREVI (anglická zkratka „terorismus, radikalismus, extremismus a mezinárodní násilí“) vznikla 29. června 1976 a následně byly všechny pracovní skupiny vloženy právě do činnosti samotného Eurovalu.³

Skupina TREVI byla rozdělena do čtyř expertních skupin, které vytvořili příslušní ministři. TREVI 1 a jejím hlavním úkolem byl boj s terorismem, TREVI 2, která měla za úkol výměnu informací, a to z hlediska bezpečnosti a práva, TREVI 3 hlavním cílem byl boj proti obchodu s drogami, ale také proti organizovanému zločinu a nakonec skupina TREVI 4 řešila hlavní otázku. Hlavní otázkou nebylo nic jiného než odstranění hraničních kontrol v rámci členských členů, jedná se tedy o zavedení tzv. Schengenského prostoru.⁴

TREVI také spolupracovala neformálně na úrovni vysoce postavených úředníků, příslušných ministrů a pracovních skupin, bohužel je škoda, že tato spolupráce neměla žádný smluvní základ. Jako společný cíl bezesporu považovali lepší komunikaci mezi vyšetřujícími

¹ Fiala, Petr, PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 594

² VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: vydala Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008, s. 26

³ Euroskop: *TREVI* [online]. [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/291/sekce/t-u/>

⁴ PELTRAM, Antonín. *Evropská Integrace a Česká republika: TREVI*. Havlíčkův Brod: GRADA, 2009, s. 81

a policejními složkami členských států v zajištění výměny odborníků zejména v boji proti terorismu, ale také v neposlední řadě pro vytvoření podmínek pro společný výcvik a spolupráce nad výzbrojí. Poněvadž výsledky skupiny TREVİ byly ve většině času důvěrné, proto se tedy nemůžeme dočíst hodnocení efektivity v žádných odborných publikacích, ani nikde na internetu.⁵ Francouzský analytik Fabrice Fries zdůrazňuje nepřilíš přesvědčivé výsledky této skupiny, pravděpodobně způsobené ztrátou jasných priorit. Poté také došlo k následujícím zdvojnásobování činnosti v rámci různých skupin.⁶

Nejen na internetu existují dokumenty, pomocí kterých můžeme zjistit, že spolupráce mezi členskými státy Evropského společenství probíhala poněkud chaoticky, avšak tomu tak bylo až do 90. let. Velkým a hlavním příkladem chaotické spolupráce je evropská protidrogová politika. Zvrat poznamenala až Smlouva o Evropské unii,⁷ která zařadila mezinárodní spolupráci do čtvrté hlavy, která nese název „Justice a vnitřní věci“. Mezi cíle, které stanovila samotná Maastrichtská smlouva, můžeme bezesporu zařadit rozvíjení úzké spolupráce v mezinárodní oblasti.⁸

Na setkání Evropské rady, které se konalo v roce 1991, se shodli, že počátečním úkolem Europolu, který bude muset Europol plnit bude výměna informací týkajících se nelegálního obchodu s drogami, jelikož to viděli jako hlavní a stěžejní problém na mezinárodní úrovni. První část Europolu byla ustanovena ve formě protidrogové jednotky, na doporučení ministrů vnitra. Poté byly následně stanoveny pravidla týkající se práce této protidrogové jednotky.⁹ Na úkor těchto pravidel měl každý členský stát vyslat jednoho nebo více styčných důstojníků do nizozemského města Haagu, který se stal sídlem této jednotky a později se stal také sídlem samotného Europolu.¹⁰ Omezenou činnost poprvé zahájil 3. ledna 1994 a to v podobě Protidrogové jednotky Europolu (Europol Drugs Unit – EDU). Ze začátku šlo pouze o boj proti drogám, později se rozrůstala o další odvětví kriminality. V roce 1996 byl mandát EDU rozšířen o další trestné činy, které byly spojené s obchodováním s lidmi.¹¹ Činnost EDU byla ukončena vstupem Úmluvy o Europolu.¹²

⁵VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: vydala Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008, s. 26

⁶Fries, Fabrice. *Velké evropské rozpravy*. Praha: HZ Editio, 1998, s.278

⁷Smlouva o Evropské unii (92/C 191/01), Maastricht 7. února 1992

⁸Poznatky Bc. Davida Rady, DiS.

⁹Společná akce ze dne 10. března 1995 přijatá Radou na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii týkající se Protidrogové jednotky Europolu (Úř. věst. L 62 z 20. 3. 1995, s 1-3).

¹⁰EUROPA: *Europol* [online]. [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_cs

¹¹Poznatky Bc. Davida Rady, DiS.

¹²PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu*. Praha: Linde 2007, s. 282

1.2 Úmluva o zřízení Evropského policejního úřadu

Při zasedání Evropské rady, které se konalo 28. a 29. června 1991 v Lucembursku, byla poprvé nadhozena myšlenka možnosti zřídit Evropský policejní úřad. Za založení Europolu můžeme děkovat Maastrichtské smlouvě ze dne 7. února 1992. Avšak byla Úmluva o Europolu¹³ podepsána až v roce 1995 a platná až koncem roku 1998. Jelikož musela být přijata řada právních kroků, které souvisely s úmluvou. Samotnou činnost v plném rozsahu Europol zahájil teprve 1. července 1999. Zároveň na základě Maastrichtské smlouvy byla přijata řada společných akcí¹⁴ a úmluv.¹⁵

Bohužel členské státy už při přípravě Maastrichtské smlouvy jasně naznačily, že nesouhlasí s vytvořením agentury Europol, a to zejména kvůli tomu, že jeho zaměstnanci by měli mít výkonnou pravomoc. Také je potřeba zdůraznit fakt, že se žádný z členských států nechtěl zbavit své suverenity. Většina států by brala Europol jako přípustnou agenturu, zda-li by se jednalo o mezivládní zúčtování tedy o takzvanou „banku na informace“.¹⁶ Skutečnost, že se státy bály o svoji suverenitu je známa už z evropské Úmluvy o vzájemné pomoci v trestních věcech.¹⁷ V této úmluvě je uvedeno „při poskytování vzájemné pomoci se státy musí řídit formálními náležitostmi a postupy výslovně uvedenými dožadujícím členským státem.“¹⁸ Úmluva, která měla za následek zřízení Europolu z roku 1995 upravila organizaci, mandát a cíle, tak aby vyhovovala podmínkám všech členských států. Avšak brzy po podepsání, bylo zjištěno že Europol je hodně vzdálený od národních policejních sborů a činů proti organizovanému zločinu. Následkem bylo svěřeni operační pravomoci do rukou Europolu, s vidinou přispění k boji proti tomuto problému v Evropské unii.

Veliký pokrok představovala Maastrichtská smlouva. Zařazením spolupráce ve věcech justice a vnitra do nově založené Evropské unie, proto můžeme říct, že došlo k nahrazení tehdejší TREVI. Ovšem nedošlo k razantním rozdílům, i nadále se jednalo o mezivládní spolupráci. Tato spolupráce byla rozdělena do 9 okruhů, též známá pod názvem „záležitosti společného zájmu“. Maastrichtská smlouva byla bezesporu odrazovým můstkem v rámci komunitární úpravy v odvětví vnitra a justice.

¹³Úmluva založená k článku K.3 Smlouvy o založení Evropské unie a zřízení Evropského policejního úřadu (Úmluva o Europolu). Tato úmluva pozměněna třemi protokoly byla nahrazena v roce 2009 rozhodnutím Rady

¹⁴Například Společná akce o boji proti rasismu a xenofobii, Společná akce o sbližování právních předpisů

¹⁵Například Úmluva o zjednodušení postupu vydávání mezi členskými státy Evropské

¹⁶Poznatky Bc. Davida Rady, DiS.

¹⁷Úmluva o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie, vypracovaná Radou na základě článku 34 Smlouvy o Evropské unii

¹⁸Bakalářská práce Bc. Andrea Stehlíková

Stále intenzivnější tlak od některých členských států k užší spolupráci vedl k uzavření Amsterodamské smlouvy, obsah této smlouvy zaznamenával razantní posun v oblasti vnitra a justice.

1.2.1 Amsterodamská smlouva

Amsterodamská smlouva¹⁹ měla za následek razantní posun v oblasti vnitra a justice. Mezi nejvýznamnější integrační úspěch řadíme začlenění Schengenského prostoru do právního rámce Evropské unie. Kompetence, které se týkaly volného pohybu osob (azylová politika, oblast víz) byly vloženy do takzvaného prvního pilíře. Zatímco spolupráce v trestních řízeních zůstala ve třetím pilíři.²⁰ Jako zásadní změnu můžeme považovat vytvoření takzvaného „prostoru svobody, práva a bezpečnosti“, jedna z rozhodujících úloh byla přisouzena právě Europolu.²¹ Pojem „prostor“ je podle Gillese de Kerchova²² jedním z klíčových projevů. O Evropské unii můžeme vlastně říct, že nemá vlastní „území“, to členské státy mají své „území“. Skutečnost s „územím“ nebrání tomu, aby se nedalo říct, že Evropská unie představuje „prostor“. Právě De Kerchove poukazuje na fakt, kterým je, že mezi těmito pojmy je stejný vztah jako mezi pojmem „státní příslušnost“ a „občanství“, který můžeme nalézt ve Smlouvě o Evropské unii.²³

Smlouva mimo jiné také obsahovala právní základ, který se zaměřoval na budoucí rozšíření Europolu, a to i nad rámec předvídatelný jeho zakládajícím dokumentem. Nejvíce předpověděla, že se Europol bude účastnit operativních akcí a obracet se na orgány členských států o pomoc. Smlouva o Evropské unii se odvolává na Europol, který vznikl na základě úmluvy, která je brána jako akt sekundárního práva, který má povahu a je na něj hleděno jako na mezinárodní smlouvu. Samotné pravomoci, či činnost Europolu může být rozšířena akty sekundárního unijního práva. Je nutné podotknout, že samozřejmě tyto akty mají jinou právní povahu než úmluva. Výhodou této situace je fakt, že umožňuje rychlejší reakci na vývoj mezinárodního zločinu, ovšem když se na situaci podíváme z právního hlediska, tak se jedná o problematickou situaci. Abychom Radě nekřivdili, tak je třeba říct, že zásadní rozšiřování pravomocí Europolu byly užity dodatkové protokoly, které měly povahu úmluvy.²⁴

¹⁹ Amsterodamská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii, smlouvy o založení Evropských společenství a některé související akty, Amsterodam 2. října 1997

²⁰ *Pilířová struktura Evropské unie: Tři pilíře* [online]. [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/pilire-a-politiky-evropske-unie-5138.html>

²¹ *Prostor svobody, bezpečnosti a práva: Nový cíl* [online]. [cit. 2022-01-20]. Dostupné z:

<http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/150/prostor-svobody-bezpecnosti-a-prava-obecne-aspekty>

²² Gilles de Kerchove je od 19. září 2009 protiteroristickým koordinátorem EU

²³ KMEC, Jiří: *Evropské trestní právo*, s. 122

²⁴ VLASTNÍK: *Institucionální rámec spolupráce...*, s. 36 – 37

1.2.2 Vídeňský akční plán a závěry z Tampere

Mezi dokumenty, které rozvádějí Amsterodamskou smlouvu patří Vídeňský akční plán k Amsterdamu, Akční plán Evropské unie v boji proti drogám a v neposlední řadě závěry summitu z Tampere. Díky těmto dokumentům došlo k posílení role Europolu, a to v policejní oblasti. Došlo tedy k přesahu úlohy Europolu oproti původnímu poslání a významu. Nyní úkolem Europolu je evidování informací, ale také zpracovávat a využívat k policejním vyšetřovacím a operativním úkonům. Je již známo, že Europol byl původně chápán jako instituce, která se bude starat pouze o výměnu policejních informací, ovšem díky těmto dokumentům se stal klíčovým v oblasti policejní spolupráce.²⁵

Když se zaměříme na přehled opatření a priorit, které je potřeba učinit v dané oblasti, tak došlo k brzkému překonání Vídeňského akčního plánu a to právě závěry summitu Evropské Rady, který se konal v roce 1999. Summit se konal ve finském městě Tampere, jedná se o třetí největší město ve Finsku. Na základě deklarování svého rozhodnutí Evropskou radou plně využít možnosti k rozvíjení Unie jako prostoru svobody, práva a především bezpečnosti.²⁶ V roce 2001 došlo k zavedení Evropského zatýkacího rozkazu, ale také došlo k přijetí jednotné společné definice terorismu. Vše se odehrálo na mimořádné schůzi Evropské rady v návaznosti na setkání z Tampere. Samozřejmě došlo taktéž k navržení dalších opatření, mezi které patřila užší spolupráce zpravodajských služeb a vytvoření takzvaných společných vyšetřovacích týmů. Evropská rada taktéž usilovala o nutnost vytvoření zvláštní protiteroristické skupiny, která by fungovala v rámci Europolu. Později došlo k vytvoření této skupiny, která byla tvořena styčnými důstojníky z řad policie, zpravodajských služeb a odborníků.²⁷ Tato skupina soustředila pozornost na zkoumání možných zdrojů financování terorismu, hrozbu islámského terorismu pro Evropu, ale také na vypracování dokumentů, které hodnotí kvalitu evropského bezpečnostního systému. Europol dále získal možnost zabývat se praním peněz v co nejširším možném spektru. Dříve tato trestní činnost musela souviset s jinou trestnou činností, aby se se tím Europol mohl zabývat.

Evropská rada se usnesla, že boj proti terorismu bude prvořadým cílem Evropské unie. K usnesení došlo na základě mimořádného jednání v Bruselu, jejímž výsledkem se stal dokument s Akčním plánem boje proti terorismu. Samotnému jednání předcházely teroristické útoky v USA, které se staly 11. září roku 2001. Europol dále uzavřel strategickou dohodu s USA a výsledkem bylo otevření styčného úřadu ve Washingtonu, což se stalo v roce 2002. Následovala dohoda, která se týkala výměny osobních údajů.

²⁵ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu*. Praha: Linde 2007, s. 283

²⁶ KMEC, Jiří: *Evropské trestní právo*, s. 124

²⁷ Counter – Terrorism Task Force. O jejím vzniku rozhodla Rada Evropské unie dne 20. září 2002 v Bruselu, plně operativní se stala dne 15. prosince 2001

1.2.3 Haagský program

Víceletý program, který měl vést k naplnění cílů obsažených v Amsterodamské smlouvě, kterým byl společný svobodný a bezpečný prostor, byl přijat Evropskou radou na jejím zasedání v roce 2004. Haagský program je někdy označován jako Tampere II. Hlavním cílem programu bylo, aby členské státy umožnily Europolu vykonávat klíčové funkce v boji proti závažnému přeshraničnímu organizovanému zločinu. Další cíle byly aby členské státy zavedly řadu legislativních opatření, která by poskytla Europolu kvalitní data, které organizace potřebuje a v neposlední řadě aby členské státy došly k bližší spolupráci. Na Haagský program navázalo sdělení priorit Komise²⁸ a následně další akční program. I přesto, že se jednalo o právně nezávazné dokumenty, dokázaly předpovídat budoucí rozvoj v oblasti policejní a soudní spolupráce v trestních věcech.

Když byla přijata Amsterodamská smlouva, tak již v té době se předpokládalo, že bude nezbytné přijmout další změnu, která se týká zakládajících smluv. Smlouvu o Evropské unii renovovala smlouva z Nice.²⁹ Důležité bylo zakotvení spolupráce mezi Europlem a Eurojustem, o této spolupráci se budeme bavit v kapitole, která se zabývá vztahem Europolu s jinými subjekty. Další smlouva, která výrazným způsobem zjednodušuje institut posílení spolupráce byla Niceská smlouva. Bohužel je nutné říci, že ani v této podobě, nedošla posílená spolupráce k praktickému naplnění. Členské státy stále preferovaly cestu mezinárodních smluv, tento fakt taktéž dokazuje uzavření Prümské smlouvy.³⁰

Smlouva byla podepsána sedmi členskými státy, ale dalších osm států vyjádřilo svůj úmysl ji podepsat a přistoupit k ní. V preambuli je psáno, že cílem těchto smluvních stran je hrát průkopnickou roli a to při vytváření nejvyššího možného standardu spolupráce, která se týká trestních věcí. Samozřejmě je jasné, že tato spolupráce bude otevřena všem členským státům Evropské unie. Dále je nutné podotknout, že Prümská smlouva byla přijata mimo rámec Evropské unie. I přesto, že tato skutečnost vyvolala řadu kritiky, zejména se zdůrazňovala snaha smluvních stran vyhnout se mechanismu posílené spolupráce a legislativním procedurám v rámci třetího pilíře, tak se evropští ministři vnitra dohodli, že Prümské smlouvy začlení do právního rámce Evropské unie. K této dohodě došlo v červnu roku 2007.

²⁸ Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu z 10. května 2005 „Haagský program: deset priorit

²⁹ Smlouva z Nice, pozměňující Smlouvu o Evropské unii, Smlouvu o založení Evropských společenství a některé související akty, byla podepsána 26. února 2001 a v platnost vstoupila od 1. února 2003

³⁰ Smlouva mezi Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Španělským královstvím, Francouzskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím a Rakouskou republikou o prohloubení přeshraniční spolupráce, zejména za účelem potírání terorismu, přeshraniční kriminality a nelegální migrace. Smlouva byla uzavřena v Průmu 27. května 2005. (Dokument Rady č. 10900/05)

1.3 Zřízení Evropského policejního úřadu rozhodnutím Rady

Nové formy teroristických útoků, nebo také formy trestné činnosti vyžadovaly, aby Europol rozšířil své pravomoci. Bohužel aktualizace či jakákoliv změna pravomocí by byla neproveditelná, a to z důvodu Úmluvy o Europolu, která poukazovala zejména na to, že jakákoliv změna musí být schválena Radou a následně ratifikována všemi členskými státy Evropské unie. Zvýšit efektivitu měly tři pozměňující protokoly, které byly schváleny v průběhu let 2000 až 2004.³¹ Že se jednalo o zdlouhavý a složitý proces poukazuje fakt, že protokoly vstoupily v platnost až o 3 roky později od schválení posledního protokolu, a to tedy v roce 2007.

Amsterodamská smlouva přinesla mechanismy, které rychle reagovaly na měnící se situaci v Evropské unii. Mezi mechanismy můžeme zařadit například rámcová rozhodnutí, nebo také rozhodnutí, kterými byly zřízeny další agentury, mezi které můžeme zařadit Evropskou policejní akademii, nebo také Eurojust.³² Díky formě rozhodnutí, nemusí být tento nástroj ratifikován všemi členskými státy, oproti předešlé úmluvě, proto se rychle může reagovat na měnící se situaci. Již v roce 2001 jednala Rada o nahrazení úmluvy, bohužel rakouské předsednictví tuto možnost vrátilo zpět na stůl. Jak vylepšit práci a efektivitu Europolu nabízel dokument³³, který vznikl ze zasedání přátel předsednictví.

Současná právní úprava s účinností od 1. ledna 2010 se řídí rozhodnutím Rady o zřízení Europolu.³⁴ Toto rozhodnutí nahradilo původní Úmluvu o Europolu. Dnem účinností tohoto rozhodnutí se zrušila veškerá opatření, na základě Úmluvy o Europolu, nestanoví-li se v tomto rozhodnutí jinak.

Partneři Europolu dostali čas na zvážení, zda mají změny nějaké dopady na platnou smlouvu, ať už pozitivní, či negativní. Rada také přijala pravidla, která se týkají vztahů Europolu,³⁵ jedná se o pravidla, která jsou použitelná pro analytické sbory či pravidla týkající se důvěrnosti.

³¹Official Journal of the European Communities C 358, 13. 12. 2000, Official Journal of the European Communities C 312, 16.12. 2002, Official Journal of the European Communities C 2, 6.1. 2004

³²Rozhodnutí Rady o zřízení Evropské policejní akademie (EPA) ze dne 20. září 2005 a Rozhodnutí Rady o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (EUROJUST) ze dne 28. února 2002

³³*Zlepšit činnost EUROPOLU: Europol* [online]. [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?!=CS&f=ST%209670%202006%20REV%20>

³⁴Rozhodnutí Rady ze dne 6. dubna 2006

³⁵Rozhodnutí Rady ze dne 30. listopadu 2009

2 Charakteristické znaky Europolu

2.1 Důvody vzniku

Zvyšování se různých rizik a snižování míry bezpečnosti, a to zejména z důvodu zrušení vnitřních hranic mezi členskými státy. Jelikož mezinárodní organizace jako jsou OSN, nebo Interpol nedokázaly efektivně, respektive vůbec bojovat s fenoménem mezinárodního moderního terorismu, vznikl z toho důvodu právě Evropský policejní úřad. Mohli bychom dále hovořit o třech příčinách, které vlastně vedly k vytvoření této organizace. První příčinou mohlo být, že Interpol nebyl jako ústřední instituce policejní spolupráce dostačující. Členství nedůvěryhodných států má za následek snižování efektivity u Interpolu. Kvůli těmto státům též dochází ke snížení důvěryhodnosti celé této organizace. Dále byl kritizován pro nedostatek odpovědnosti, zabezpečení informačních databází a operativnosti.³⁶

V rámci Evropské unie bylo potřeba vytvořit organizaci, která se bude snažit o ucelenou spolupráci především v boji s organizovaným zločinem, proto právě vznikl Evropský policejní úřad. Zvýšit kvalitu policejní spolupráce v rámci členských států mělo být smyslem Europolu. Pod pojmem policejní spolupráci si můžeme představit prevenci v pašování drog a potírání terorismu.³⁷

2.2 Europol, agentura Evropské unie

Dříve byl Europol mezivládní organizací s omezeným členstvím, nyní je specializovanou agenturou. Vznikl na základě sekundárního právního aktu. Nové poslání organizace, nové hodnoty a vize, to vše bylo námětem nové vylepšené strategie Europolu, která začala platit počátkem roku 2010. Sídlo si tato agentura vybrala v centru nizozemského Haagu. O Europolu lze říct, že se dá považovat za centrum pro operace v oblasti prosazování práva, ale také je centrem odborných znalostí v rámci prosazování práva. Europol se také může pyšnit novým logem.³⁸ Vybral si modrožlutou, jelikož modrožluté provedení symbolizuje barvy Evropské unie. Původní logo bylo už technicky zastaralé a staromódní v porovnání s logy ostatních agentur Evropské unie a potřebovalo tedy změnu. Současné logo symbolizuje Europol jako spolehlivou a především silnou organizaci.

³⁶VLASTNÍK: *Institucionální rámec spolupráce...*, s. 26 a 125

³⁷PIKNA: *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek*, s. 282

³⁸LOGO Europolu – obrázek [online]. In: [cit. 2022-01-21]. Dostupné z:

https://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/38350/van%C4%9Bk_2016_dp.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Rada Evropy je orgán, kterému je Europol odpovědný, a když se zaměříme ještě konkrétněji tak přesně je to Radě ministrů spravedlnosti a vnitra. Rada Evropy dále řídí a vykonává kontrolu nad samotným Europolem. Každý rok také musí předkládat hlášení o činnosti Europolu. V Radě má každý členský stát svého zástupce.³⁹

Tím, že je odpovědný právě Radě Evropy, tak z toho vyplývá, že Europol patří mezi nejvíce kontrolovanou policejní agenturu v Evropě. Vnitřní vedení dále hlídají a zkoumají dva orgány, mezi které lze zařadit společný orgán dohledu a také správní rada. I zde má každý členský stát svého zástupce ve správní radě. Do Europolu jsou často předvedeny informace, a to za jakých podmínek a jakým způsobem budou předvedeny rozhoduje v mnoha členských státech státní zastupitelství členského státu.⁴⁰

2.2.1 Cíle, úkoly a pravomoci Europolu

Europol, tedy také policejní orgán Evropské unie má jako hlavní úkol podporovat členské státy v boji proti přeshraničním zločinům a především výše zmíněné oblasti terorismu. Dosažení bezpečnější Evropy, a to zejména prostřednictvím výměny informací a analýz, bylo hlavní úlohou Europolu.⁴¹ Samotné cíle se dají rozdělit do tří základních skupin. V první skupině cílů se snaží působit jako hlavní středisko Evropské unie pro podporu činnosti donucovacích orgánů, šlo tedy o činnost, kde byla snaha zjednodušit analýzu a operační služby. Druhá skupina cílů se zaměřovala na skutečnost, že se Europol snaží stát hlavním uzlem Evropské unie pro informace o trestné činnosti. V poslední, respektive třetí skupině cílů je snaha se rozvíjet jako hlavní středisko Evropské unie pro odbornou znalost v oblasti prosazování práva.⁴² Europol chtěl na základě těchto skupin cílů maximalizovat hodnotu informací ale také vylepšit spolupráci mezi ostatními organizacemi, jako je dříve zmíněný Interpol a Eurojust.

Pravomocí Europolu jak se z prvních informací zdá, není pravomoc výkonná. Ovšem operativní činnost, můžeme chápat jako hlavní pravomoc. Poněvadž Europol poskytuje operativní podporu především v oblasti trestné činnosti, mezi které lze zařadit například obchodování s lidmi, napomáhání nelegálnímu přistěhovalectví, pašování cigaret, padělání eur, terorismus (podpora formou analýzy, posouzení hrozeb, výměna informací), boj proti kyberkriminalitě (za využití špičkové techniky umožňuje odborníkům poskytnout účinnější

³⁹*Organizační struktura Europolu* [online]. [cit. 2022-01-22]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/governance-accountability>

⁴⁰*Organizační struktura Europolu* [online]. [cit. 2022-01-22]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/governance-accountability>

⁴¹Poznatky Bc. Davida Rady, DiS.

⁴²Vlastní poznatky autora a sešit z Veřejné správy

protiopatření v oblastech sexuálního vykořisťování dětí, ale i podvody na platebních kartách), pašování drog (operativní podpora k vyšetřování trestné činnosti v oblasti drog a poskytnutí podpory při likvidaci výroben nelegálních drog), nezákonné motorkářské gangy, praní peněz a v neposlední řadě dohledávání majetku, monitorování skupinové organizované trestné činnosti, trestné činy v oblasti duševního vlastnictví a podvody v oblasti DPH.⁴³

2.3 Organizační struktura

Europol představuje složitou strukturu orgánů. Správní rada je řídicím orgánem Europolu a v čele celé agentury stojí ředitel, jako její statutární orgán. Finanční kontrolor a finanční výbor se už nepovažují za orgány Europolu od doby, kdy byla přijata nová právní úprava. Naopak má Europol některé nové funkce, mezi které patří funkce inspektora ochrany údajů s cílem zvýšit ochranu údajů, dále je také nově jmenován účetní.⁴⁴ Zajišťovat nezávislým způsobem zákonnost a dodržování ustanovení o zpracování osobních údajů bylo hlavním úkolem inspektora.

2.3.1 Ředitel

Rada jmenuje ředitele a to na základě hlasování většinou, a to ze seznamu nejméně tří uchazečů. Tento seznam připravuje Správní rada. Ředitel je jmenován na funkční období čtyř let, přičemž může Rada toto období jednou prodloužit o další čtyři roky. Ředitel má také tři zástupce, kteří mu pomáhají, a kteří jsou jmenováni stejným postupem a na stejné časové období. Pravidlo pro výběr, odvolání či prodloužení funkčního období ředitele a jeho zástupců stanovila Správní rada.⁴⁵

Ředitel je tedy právním zástupcem Europolu. Bývá odpovědný za plnění úkolů a jeho každodenní správu. Odpovídá také za přípravu a rozhodnutí Správní rady, za personální otázky a také za přípravu rozpočtu. Ředitel je též zodpovědný za zavedení postupu hodnocení a sledování výkonnosti Europolu. Správní radě musí pravidelně podávat zprávu o výsledcích činnosti. Zaměstnanci, zástupce ředitele i samotný ředitel se při své činnosti musí

⁴³ *Pravomoci Europolu* [online]. [cit. 2022-01-22]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/pravomoci-europolu-byly-posileny/>

⁴⁴VLASTNÍK: *Institucionální rámec spolupráce*, s. 128 a 148

⁴⁵Rozhodnutí Správní rady ze dne 4. června 2009, kterým se zavádějí pravidla pro výběr, odvolání či prodloužení funkčního období prezidenta a jeho zástupců

řídít úkoly a cíle samotného Europolu. Lze díky tomu říci, že nemusí nevyžadovat ani nemusí přijímat příkazy žádné jiné organizace, vlády či orgánu mimo Europol.⁴⁶

Europol má poprvé ředitelku, kterou je Catherine De Bolle z Belgie⁴⁷, která získala více hlasů než český náměstek ředitele Europolu Oldřich Martinů. Studovala právo v Ghentu v letech 1988 až 1993.

Pokračovala ve školení důstojníků v Rijkswachtu od roku 1994 až do roku 1997. V letech 1994 a 2001 působila jako právnická s federální policií a v roce 2001 byla jmenována šéfem zaměstnanců v Ninove.

Taktéž je důležité si představit Oldřicha Martinů⁴⁸. K české policii se připojil už v roce 1986. V roce 2007 se dokázal vypracovat až na Prezidenta Policie České republiky, chvíli také působil v oddělení Interpolu v ČR.

V roce 2009 byl také povýšen Prezidentem České republiky na generálmajora. Poté v listopadu roku 2011 byl jmenován Radou Evropy na post vedoucího Správního oddělení a náměstka ředitele Europolu.

2.3.2 Správní rada

Jak už autor ve své práci zmiňoval, vrcholným orgánem Europolu je Správní rada. Hlavním úkolem rady je dohled nad výkonem činnosti Europolu. Rada se skládá ze zástupců členských států a Komise, každý členský stát má jednoho zástupce. Každý člen má jeden hlas a v případě jeho nepřítomnosti má právo hlasovací jeho náhradník. Správní rada má svého předsedu, místopředsedu, tajemníka a sekretariát. Zasedání správní rady se účastní i

⁴⁶ *Europol.europa: Europol* [online]. [cit. 2022-01-22]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/governance-accountability>

⁴⁷ Catherine De Bolle: Obrázek. In: *Jutarnji.hr* [online]. [cit. 2022-01-22]. Dostupné z: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/belgijka-catherine-de-bolle-na-celu-eurola/7110024/>

⁴⁸ Oldřich Martinů: Obrázek. In: *Idnes.cz* [online]. [cit. 2022-01-22]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/martinu-planoval-odchod-sam-vysnene-kreslo-v-europolu-je-ale-stale-obsazene-172-/domaci.aspx?c=A101214_205155_domaci_abr

samotný ředitel Europolu, bohužel však nedisponuje hlasovacím právem. Ze skupin sestavených ze tří členských států jsou vybíráni předseda a místopředseda Správní rady, kteří jsou voleni na funkční období 18 měsíců. Předseda odpovídá za účinné fungování Správní rady. Rada každoročně přijímá závěrečný rozpočet, souhrnnou zprávu o činnostech Europolu během předchozího roku, ale taktéž zprávu o budoucí činnosti Europolu. Správní rada přijala vlastní jednací řád mezi množstvím právních předpisů.⁴⁹

2.3.3 Zaměstnanci

Každý členský stát má svou Europol National Unit (ENU, Národní jednotku Europolu). Tato jednotka působí jako styčné místo mezi Europolem a členskými státy. V pravidelných intervalech se setkávají vedoucí těchto jednotek, aby vypomohli Europolu v provozních záležitostech. Zajímavý je určitě také poměr rozdělení dle pohlaví, kdy 34 % jsou ženy a 66 % muži, data vycházejí z průzkumu, který byl v roce 2019.

Služební a pracovní řád úředníků Evropských společností se vztahuje na zaměstnance Europolu, tedy i na ředitele a jeho zástupce.⁵⁰

Počet zaměstnaných v nizozemském Haagu stále stoupá. Počet zaměstnanců Europolu momentálně činí zhruba 1 299, mezi které patří i 130 styčných důstojníků a více než 100 analytiků. Zaměstnanci Europolu pocházejí z různých orgánů v oblasti prosazování práva (běžná policie, bezpečnostní a celní služby, ale i pohraniční policie). Členské státy mají možnost vyslat k Europolu své národní odborníky. Personál Europolu tvoří dočasní a smluvní pracovníci. Dočasné pracovní smlouvy mohou být maximálně jednou obnovitelné, ovšem i nadále jsou prodlouženy na dobu určitou. Samozřejmě je zde možnost, kdy ředitel může dát smlouvu na dobu neurčitou, ale musí mít souhlas Správní rady.

2.4 Odpovědnost Europolu

Každá instituce či agentura Evropské unie se řídí stejnými zásadami, stejně jako Europol. Dá se mluvit tedy o odpovědnosti za monitorování, vyplácení výdajů a závazky, dále zaznamenávat údaje o příjmech a nakládání s rozpočtem, dá se říci, že se řídí obecnými pravidly Evropské unie.

⁴⁹*Správní rada Europolu: Jednací řád* [online]. [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://publications.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/6f5cb25e-aae7-43d6-9f9a-23898b8052be/language-cs>

⁵⁰Akt Rady ze dne 3. prosince 1998 stanovující služební řád aplikovaný na zaměstnance Europolu

European Court of Auditors⁵¹ (ECA, Evropský účetní dvůr) provádí roční účetnictví samotného Eurovalu.

2.4.1 Evropský účetní dvůr

Poskytuje rozpočtovému orgánu prohlášení o věrohodnosti týkající se uzávěrky. V Úředním věstníku můžeme najít výroční zprávu se všemi odpověďmi. Tato zpráva nejvíce zajímá Evropský parlament, který tak kontroluje plnění rozpočtového plánu Eurovalu na základě doporučení Rady.⁵²

2.4.2 Útvar interního auditu

Internal Audit Service (IAS, Útvar interního auditu), když se zaměříme na úkoly z širšího pohledu, tak může řešit otázky typu možných řešení společných postupů, mezi podobnými agenturami. Jeho hlavní úlohou je předkládání finanční nařízení použitelné pro stanovení souhrnného rozpočtu Evropské unie pro agentury.⁵³ Spadá výhradně pod Správní radu Eurovalu. Poskytování poradenských služeb prostřednictvím interních auditů, je posláním.

2.5 Fungování Eurovalu

2.5.1 Národní jednotky

V každém členském státě Evropské unie nalezneme národní jednotku. V čele těchto jednotek stojí jejich vedoucí, kteří se pravidelně scházejí. Vedoucí posuzují návrhy, které by mohly pomoci Eurovalu v operativní činnosti. Další úkol vedoucích je pomoc při zřizování společných týmů s účastí Eurovalu.

Národní jednotky jsou taktéž jediným styčným subjektem mezi Eurovalem a příslušnými orgány členských států. Konkrétní vztah mezi národní jednotkou a příslušným orgánem upravují vnitrostátní předpisy.

⁵¹*Management & Control: Europol* [online]. [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/governance-accountability>

⁵²*ECA: Evropský účetní dvůr* [online]. [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-court-auditors_cs

⁵³*IAS: Útvar interního auditu* [online]. [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/departments/internal-audit-service_cs

Národní jednotky dávají Europolu důležité informace pro plnění úkolů. Národní jednotky taktéž mohou vyřizovat žádosti Europolu, které se týkají především poskytnutí poradenství.⁵⁴ Ovšem mohou nastat také případy, kdy národní jednotky nejsou povinny poskytnout informace Europolu. Jedná se o takové případy, kde by bylo možné dojít k poškození zásadních zájmů národní bezpečnosti.

2.5.2 Společné vyšetřovací týmy

Smlouva o Evropské unii zakotvila právní základ společných vyšetřovacích týmů. Razantní změnu přinesly společné vyšetřovací týmy, jelikož umožňují cizím orgánům spolupodílet se v rámci národního vyšetřování.⁵⁵ Dříve se spíše jednalo o spolupráci ve vyšetřování trestních záležitostech, a to zejména ve výměně informací.

Vyšetřovací týmy jsou upraveny v Unijním právu Úmluvou o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie.⁵⁶ Rámcovým rozhodnutím Rady byla upravena následná problematika těchto vyšetřovacích týmů.

Společných vyšetřovacích týmů se mohou účastnit i zaměstnanci Europolu. Avšak v jejich rámci musí plnit úlohu, ale pouze za podmínky, že tyto týmy vyšetřují činnost, která je v působnosti Europolu. V dohodě jsou obsaženy úkony a úkoly zaměstnanců, kterou za Europol podepisuje ředitel. Správní rada stanovila pravidla pro tyto dohody ve svém rozhodnutí. Zaměstnanci, kteří jsou zapojeni do společných vyšetřovacích týmů, tak musí pracovat, respektive pracují pod dohledem vedoucího týmu.

Europol má zejména významnou roli pro fungování týmů vyšetřující trestnou činnost, která se dotýká více jak dvou členských států. Ostatní členové týmu mohou být v přímém kontaktu se zástupci Europolu.

2.5.3 Styční důstojníci

Struktura Europolu vychází právě z výše uvedených styčných důstojníků, kteří zastupují jednotlivé vnitrostátní orgány členských států. Styční důstojníci se koncentrují přímo v sídle Europolu, a to tedy v Haagu v Nizozemí. Evropská unie přiznala zvláštní pravomoci této agentuře, což vyhovuje činnosti styčných důstojníků.⁵⁷

⁵⁴Seminární práce ze školního roku 2017/2018 – autorem: Lukáš Goubej (Europol)

⁵⁵Poznatky Bc. Davida Rady, DiS.

⁵⁶Čl. 13, 14, 15 Úmluvy o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie

⁵⁷Souhrnná zpráva o činnostech Europolu-dokument „Přehled o Europolu“, autor: Evropský policejní úřad, strana 10

Podmínkou každého členského státu je mít svého styčného důstojníka, který funguje jako přímá komunikace mezi Europolem a členským státem. Důstojníci taktéž dostávají úkoly od své národní jednotky, aby se snažili prosazovat zájmy této jednotky. Vztahy mezi Europolem a styčnými důstojníky určují a upravují interní akty⁵⁸

Vedle styčných důstojníků členských států Evropské unii jsou v Europolu také styční důstojníci států, s nimiž má Europol uzavřené dohody o spolupráci. Jedná se například o Austrálii, Norsko, Kanadu, Island, Švýcarsko, ale taktéž Spojené státy americké. Takzvanou styčnou kancelář tvoří, styční důstojníci, kteří jsou vysláni z těchto států.⁵⁹Nové ustanovení Rady by mělo poskytnout širší míru uvážení orgánům členských států. Na návrh Velké Británie, která ještě byla členským státem Evropské unie, než došlo k Brexitu, bylo toto rozhodnutí pozměněno s cílem umožnění využití styčných důstojníků Europolu vyslaných do třetích států členskými státy Evropské unie. Zjištěné informace těmito důstojníky jsou dále předávány prostřednictvím národních jednotek Europolu členským státům.

⁵⁸Souhrnná zpráva o činnostech Europolu-dokument „Přehled o Europolu“, autor: Evropský policejní úřad, strana 10

⁵⁹Souhrnná zpráva o činnostech Europolu-dokument „Přehled o Europolu“, autor: Evropský policejní úřad, strana 10

3 Ochrana osobních údajů

Evropské centrum pro boj proti kyberkriminalitě (anglický název European Cybercrime Centre, se zkratkou EC3) začal fungovat pod Europolem od roku 2013. Vytvořením studií proveditelnosti ohledně Evropského informačního systému se ukázala potřeba silné ochrany osobních údajů. Důvod proč bylo toto centrum vybudováno v sídle Europolu, tak na to poukazují tato ochranná opatření.

Od samotného Evropského centra pro boj proti kyberkriminalitě EC3 se očekávalo, že:

- v oblasti počítačové trestné činnosti bude vyhodnocovat a sledovat stávající preventivní a vyšetřovací opatření,
- zlepšit spolupráci s European Network and Information Security Agency (ENISA, v českém překladu Evropská agentura pro bezpečnost sítí a informací) stejně jako národní Computer Emergency Response Teams (CERTs, jedná se o týmy, které řeší počítačové nouzové situace),
- poskytne podporu v rozvoji v oblasti vzdělávání a zvyšování povědomí v oblastech vymáhání práva, soudních orgánů a soukromého sektoru,
- se pokusí usnadnit hlášení kybernetických zločinů a pokusí se zjednodušit jejich následné zpracování a vyrozumění členských států a to prostřednictvím systému propojených národních výstražných platforem, které jsou ve vztahu ke kybernetické trestné činnosti,
- bude se snažit posílit a integrovat provozní a analytické kapacity ve vyšetřování, které se týkají počítačové kriminality v Unii, a to včetně posílení spolupráce s členskými státy, dále mezinárodními partnery, ale také soukromým sektorem.⁶⁰

3.1 Systém ochrany dat

Evropská unie zavedla silný právní rámec šitý na míru ochraně základních práv svých občanů a to na základě důležitosti jasných právních předpisů v oblasti ochrany osobních údajů. Základní pravidla pro zpracování a pohyb osobních údajů můžeme brát jako hlavní nástroj, který najdeme v Nařízení 95/46/EC. Komplexní reformu pravidel na ochranu dat navrhla Evropská komise. Co se týče oblasti vymáhání práva tak legislativní výzvou je vytvoření právního rámce, který bude vyvažovat základní hodnoty svobody a bezpečnosti.

⁶⁰ EUROPOL.EUROPA.EU. *Data protection at Europe* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupný na WWW: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/europol_dpo_booklet_0.pdf

Bylo jasné, že bude potřeba nastavit pravidla v případě Europolu. Z toho důvodu, aby efektivně odpovídaly oběma stranám. Jedná se z pohledu provozní potřeby Europolu, ale tak i z pohledu individuálních práv na ochranu dat. Europol má jeden z nejsilnějších a zároveň jeden z nejvíce robustních rámců na ochranu dat v oblasti vymáhání práva a to všechno díky nastaveným právním předpisům. Jelikož povaha a funkce Europolu jsou specifické a unikátní, tak bylo potřeba vytvořit tak úspěšný systém, aby tento systém mohl poskytnout Europolu adekvátní pravomoci. Samotné nakládání s daty je také doplněno soubory prováděcích předpisů a to zejména rozhodnutím Rady k zavedení Analysis work files (AWF, Analytické pracovní soubory). Toto rozhodnutí upravuje nakládání s analytickými pracovními soubory. Je důležité podotknout, že WF též dodržuje zásady Nařízení č. 45/2001 Evropského parlamentu, které se týká oblasti zpracování osobních dat. Standart Europolu, který je zakotvený v článku 27 Úmluvy o Europolu, odpovídá taktéž zásadám Úmluvy Rady Evropy 108.⁶¹

Europol se řídí následujícími úmluvami a nařízeními, které se týkají ochrany dat:

- Europol Council Decision (ECD, Úmluva o Europolu),
- Úmluva Rady Evropy 108 z roku 1981,
- Principy nařízení (ES) 45/2001,
- Začleněná pravidla (AWF pravidla, Pravidla pro vztah se třetími stranami, Zásady důvěrnosti),
- Doporučení Rady Evropy R (87) 15 (Doporučení č. r (87) 15 Výboru ministrů členským státům upravující používání osobních údajů v policejním sektoru).⁶²

Prevenční a boj proti závažné organizované trestné činnosti a terorismu efektivním způsobem umožňují právě tato pravidla. Samozřejmě musí být dodržována i základní práva jednotlivců. Jako nejdůležitější aspekt můžeme považovat rovnováhu mezi soukromím a bezpečností, nicméně ji například v kyberprostoru nalezneme zřídka, a to především z důvodu stále rostoucím využívání šifrování a online nástrojů k posílení anonymity. Jako cíl do budoucna určitě můžeme brát nalezení konstruktivního řešení jak udělat internet otevřený a především bezpečný. Přitom aby zde byla vyvážená svoboda a bezpečnost.⁶³

⁶¹ EUROPOL.EUROPA.EU. *Data protection at Europe* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupný na WWW: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/europol_dpo_booklet_0.pdf

⁶² EUROPOL.EUROPA.EU. *Data protection at Europe* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupný na WWW: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/europol_dpo_booklet_0.pdf

⁶³ The Europol celebrates 10th European data protection day. Europol [online]. NL: Europol [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/latest_news/europol-celebrates-10th-europeandata-protection-day

4 Informační systém Europolu

V rámci Europolu je důležité též mluvit o zpracování dat, které se provádí v rámci speciálně navrženého softwaru, důmyslných technik a sofistikované struktury. Informační systém Europolu, neboli Europol Information System (EIS) je jednou z hlavních databází. V rámci tohoto informačního systému mohou členské státy sdílet, ale i získávat informace o osobách, nástrojích a událostech, které mohou být spojeny s kriminálními případy. Mezi informace mohou patřit podezřelí, zbraně, telefonní čísla, pasy, otisky prstů, DNA. Je zde omezen rozsah informací, které mohou být zpracovány tímto systémem a jedná se o taková data, která jsou nezbytná pro efektivní práci Europolu. Musíme upozornit na fakt, že data musí souviset s podezřelými, usvědčenými zločinci nebo osobami, u kterých je velká pravděpodobnost a existuje i podezření, že spáchají trestné činy, které by svojí povahou spadaly pod Europol. Úmluva o Europolu sama obsahuje výčet typu dat, které mohou být uloženy a zpracovány, jedná se o jméno, datum a místo narození, pohlaví, bydliště, státní příslušnost, identifikační doklady, profese, otisky prstů a profil DNA. Toto přesně najdeme v článku 12 (2) Úmluvy o Europolu (ECD). Údaje, které jsou v souladu s mandátem Europolu jsou přenášeny do informačního systému Europolu a to na základě organizačních a technologických ochranných opatření. V samotné databázi informačního systému Europolu lze nalézt přes 200 000 záznamů, z toho je kolem 10 000 vyhledáváno každý měsíc. Data v tomto systému se uchovávají dle potřeby, ovšem nejdéle mohou být zachovány po dobu tří let. Následně nastává přezkum těchto údajů a následné mazání. Přezkum musí proběhnout pokaždé, kdy se vyžaduje samotné mazání dat. Příkladem může být, že osoba byla osvobozena a řízení proti ní bylo zastaveno.⁶⁴

4.1 Analytické pracovní soubory

Pomocí analytických pracovních souborů (AWF) se provádí kriminální analýza. Tyto analýzy poskytují rámec pro operativní spolupráci v rámci Evropské unie. Samotné analytické soubory jsou zaměřeny na určité oblasti trestné činnosti, to například u informačního systému není. Dále jsou taktéž analýzy cílené na určitá odvětví kriminality, ať už se jedná o islámský terorismus, praní špinavých peněz anebo obchodování s lidmi. V jednom prostředí dochází ke shromažďování dat a příslušných údajů. Jak už víme, informační systém Europolu se týká údajů o podezřelých a zločincích, kdežto analytické pracovní soubory se vztahují taktéž na ty, kteří zločin teprve chystají provést, ale také na kontakty, svědky, spolupracovníky, oběti a

⁶⁴ EUROPOL.EUROPA.EU. *Data protection at Europe* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupný na WWW: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/europol_dpo_booklet_0.pdf

v neposlední řadě informátory. V AWF se může ukládat a zpracovávat více údajů, než je tomu v informačním systému Evropského policejního úřadu. Společně mají to, že i v analytických pracovních souborech jsou nastaveny pravidla pro nakládání s údaji v tomto prostředí.⁶⁵

Podle příslušných přístupových pravidel (OO, Opening Orders) je striktně omezen přístup k jednotlivým souborům. Musí se uvádět účel souboru. Do AWF mohou být vloženy jen takové informace, které odpovídají účelu. Data, která jsou obsažená v analytických pracovních souborech nesmí být použita k jinému účelu, jako je například nácvik při úniku informací nebo jako správní vyšetřování ze strany daňové správy. Dále pravidla říkají do jaké míry mohou být údaje zpracovány, přesněji říkají, že osobní údaje mohou být zpracovány pouze do takové míry, která je přiměřená ve vztahu k účelu analytických pracovních souborů. Samotná Úmluva o Europolu, přesněji v článku 14 (1) zdůrazňuje, že údaje jako jsou citlivé osobní údaje mohou být zpracovány pouze pokud je to naprosto nezbytné pro účely tohoto souboru. Co se týče povahy údajů a úložiště, na kterých mohou být data uchovávána, toto též určují přístupová pravidla. Dále existují podmínky, za kterých mohou být údaje sděleny, vhodné postupy a lhůty pro držení dat. Stejně jako u informačního systému Europolu, tak i zde platí stejná pravidla pro uchovávání dat. Analytických aktivit se mohou zúčastnit jen ti, kteří byli nominováni do Analytických skupin. Proto je důležité říci, že na těchto souborech se mohou podílet jen oprávněný personál a styční pracovníci Europolu, ale taktéž je i možnost aby se zúčastnili odborníci z příslušných členských států. Třetí strany mohou obdržet jen takové analýzy, které se jich týkají. Limity pro přístup k datům pomocí předdefinovaných kódů mohou nastavit členové skupiny. Například se jedná o možnost povolit nebo vyloučit případné příjemce.⁶⁶

Aby analytické pracovní soubory fungovaly a dále umožnily efektivní analýzy, je potřeba dbát na kontrolu dat. Čili čím kvalitnější data, tím budou více kvalitní analýzy. Je potřeba, aby Europol poskytoval informace, na které se mohou ostatní orgány spolehnout. Proto je potřeba, aby Europol zpracovával přesná a aktuální data. K tomuto účelu jsou zde vstupní a průběžné kontroly dat, které jsou nezbytné k tomu, aby byly splněny tyto požadavky. Pro fungování AWF je nezbytný pravidelný audit.⁶⁷

⁶⁵ EUROPOL.EUROPA.EU. *Data protection at Europe* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupný na WWW: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/europol_dpo_booklet_0.pdf

⁶⁶ EUROPOL.EUROPA.EU. *Data protection at Europe* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupný na WWW: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/europol_dpo_booklet_0.pdf

⁶⁷ Též viz. 66

4.2 Informační bezpečnost

Jako jednu z hlavních priorit můžeme brát opatření na ochranu dat. Dále zde nalezneme také opatření, která musí být upravena. Jsou to opatření proti neoprávněné manipulaci a přístupu k určitým stupňům utajení. Tyto pravidla měly zabránit neoprávněnému přístupu k datům, proto byly zavedeny do systému Europolu. V rámci Europolu jsou definovány čtyři stupně ochrany dat:

- restricted – vyhrazené,
- confidential – důvěrné,
- secret – tajné,
- top secret – přísně tajné.⁶⁸

Na každý typ informací je předem určen systém ochrany proti neoprávněnému přístupu. To tedy znamená, že stupeň důvěrné a vyšší mohou být tvořeny, nebo taktéž upravovány pouze pověřenými osobami, které mají pověřený na tento stupeň ochrany. Aby bylo možné plně vystopovat data a zabránit neoprávněným kopiím musejí být používány speciální bezpečná zařízení.

4.3 SIENA

K posílení samotné komunikace mezi členskými státy, Europolem, ale taktéž jeho partnery, byla vytvořena síťová aplikace bezpečné výměny informací. Proto je zde zásadním předpokladem rychlý a bezpečný přenos dat. Do samotného systému Europolu musí přijít údaje od členských států neponičené a nesmí dojít ani k jejich ztrátě. Ovšem toto platí i naopak. Tato síťová aplikace má anglický název Secure Information Exchange Network Application a zkratka pro tuto aplikaci je SIENA. I zde musí zaměstnanci dodržovat zásady ochrany dat, jako je tomu například u ukládání, přenášení a analýzy dat jak z Europolu, tak i do Europolu. Bezpečně v prostředí Ústředí Europolu je SIENA provozována. Síťová aplikace umožňuje komunikovat rychle, bezpečně a uživatelsky příjemně přes zabezpečený kanál. Tuto možnost mají jak členské státy, třetí strany, ale i samotný Europol. S ohledem na to, že systém SIENA automaticky dokumentuje všechny komunikační procesy, proto je Europol povinen vést záznamy o přenosech. Jelikož se zde dbá na zajištění odpovědného nakládání s osobními údaji, musí být informace přenášeny jen za předpokladu, že se příjemce zaváže, že informace budou použity k účelu, pro který byla tato data poskytnuta.

⁶⁸ EUROPOL.EUROPA.EU. *Data protection at Europe* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupný na WWW: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/europol_dpo_booklet_0.pdf

Na jedinečném konceptu Europol Liaison Bureaux (styčný úřad Europolu) je založen systém výměny informací. Nejméně jednoho pracovníka Europolu poskytuje každý členský stát. Díky tomu vidíme výsledek ve formě toho, že zástupci, respektive pracovníci z 36 zemí a Interpolu jsou umístěny na jednom místě. Proto dochází tak k rychlé a snadné výměně informací mezi Europolem a členskými státy. Se svými národními jednotkami komunikují Styčné úřady a to prostřednictvím systému SIENA. Styčné úřady poskytují spojení 24 hodin denně a 7 dní v týdnu. Jazyková bariéra mezi jednotlivými jednotkami je překonána tímto důmyslným systémem. Komunikace tam i zpět mezi odpovědným pracovníkem v Europolu probíhá v mateřském jazyce. Spolupráci mezi jednotlivými státy v rámci tohoto systému můžeme brát jako neocenitelný nástroj, který slouží pro boj proti přeshraničnímu zločinu. Jelikož mají styční pracovníci kanceláře hned vedle sebe, umožňuje jedinečnou spolupráci, například když jde o národní požadavek s potřebnou prioritou souběžných operací jiného státu.⁶⁹

Jelikož se autorovi nepodařilo nalézt novější statistiky o tomto systému, ukážeme si statistiky z roku 2014. Kdy podle statistik byly prostřednictvím systému SIENA realizovány následující události:

- bylo zahájeno 34 472 nových případů,
- 92 % případů bylo zahájeno členskými státy, 4 % Europolem a 4 % třetími stranami,
- 18 % nových případů se týkalo drog, 14 % podvodů a švindlování, 9 % loupeží, 6 % praní špinavých peněz a 6 % ilegální imigrace,
- 573 příslušných orgánů bylo zapojeno do SIENA,
- 4 722 uživatelů pracovalo s aplikací SIENA,
- 605 245 provozních hlášení bylo vyměněno,
- s Europolem spolupracovalo 28 členských států, 14 třetích stran spojených přímo a 19 třetích stran spojených nepřímo.

Součástí zprávy jsou taktéž manipulační kódy, které stanovují, jak může být se zprávami nakládáno. Existují tři stupně kódů:

- H3 – jiná platná omezení
- H2 – jedná se o informace, které nemohou být šířeny bez souhlasu poskytovatele
- H1 – tyto informace nesmějí být použity jako důkaz v soudním řízení bez souhlasu poskytovatele.⁷⁰

⁶⁹ EUROPOL.EUROPA.EU. *Data protection at Europe* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupný na WWW: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/europol_dpo_booklet_0.pdf

⁷⁰ EPAC-EACN.ORG. *ACA* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupný na WWW: https://www.epac-eacn.org/fileadmin/Documents/Recommendations/Anti-Corruption_Authority_Standards.pdf

5 Vztah Europolu k ostatním subjektům

Pro boj proti organizovanému zločinu je nezbytná spolupráce Europolu s členskými či nečlenskými státy Evropské unie, ostatními agenturami, nebo také s mezinárodními agenturami. Spolupráce Europolu je velice rozšířená, celkově spolupracuje se sedmnácti nečlenskými státy Evropské unie, se třemi mezinárodními organizacemi a s devíti orgány a agenturami Evropské unie. Ovšem oblast práva, bezpečnosti a svobody patří mezi oblasti, kde je nejvýznamnější spolupráce.⁷¹

K posílení samotné komunikace mezi členskými státy, Europolem, ale taktéž jeho partnery, byla vytvořena síťová aplikace bezpečné výměny informací, tedy SIENA.⁷² Když se bavíme o Sieně, mluvíme o moderním komunikačním nástroji nové generace, který splňuje komunikační potřeby orgánů činných v trestním řízení na teritoriu Unie. Tento kanál, který spravuje Europol slouží k bilaterální výměně informací a umožňuje tuto výměnu přímo mezi členskými státy.

5.1 Vztahy mezi Europolem a orgány Evropské unie

5.1.1 Rada Evropské unie

Rada má vůči Europolu nejširší a nejvýznamnější pravomoci a to zejména kvůli stanovování priorit Europolu na doporučení Správní rady. Ředitele a zástupce ředitele Europolu jmenuje samotná Rada Evropské unie, ale také výběr vhodných uchazečů má za úkol Rada Evropské unie. Rada může také prodloužit funkční období ředitele a zástupce ředitele. Ovšem funkční období se dá prodloužit jen jednou. V neposlední řadě rozhoduje o seznamu třetích stran, se kterými může Europol navázat spolupráci.⁷³ Ke schválení jsou Radě předkládány dokumenty, které přijala Správní rada. Předběžný návrh rozpočtu, konečný návrh rozpočtu, odhad rozpočtu, pracovní plán pro budoucí činnost Europolu, to jsou nejdůležitější dokumenty, které jsou Radě předkládány Správní radou. Pro informativní účely jsou všechny tyto dokumenty posílány také Evropskému parlamentu.

⁷¹*Europol.europa: spolupráce* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_cs

⁷² Secure Information Exchange Network Application (aplikace sítě pro bezpečnou výměnu informací)

⁷³*Cak.cz: Mezinárodní vztahy* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=252>

Na obrázku vidíme sídlo Rady Evropské unie⁷⁴, které můžeme najít v Bruselu (Belgie). Rada je vrcholným kolektivním orgánem Evropské unie, který reprezentuje zájmy členských států. Radě se také jinak může říkat Rada ministrů.

5.1.2 Evropský parlament

Kvůli zlepšení a posílení kontroly Evropského parlamentu nad Europolem byla přijata nová právní úprava. Evropský parlament přijímá rozpočet pro Europol. Dohodě mezi Radou a Evropským parlamentem podléhá Samotné financování Europolu.⁷⁵ Europol musí každý rok předkládat Evropskému parlamentu zprávu o svém hospodaření a konečnou účetní uzávěrku. Evropský parlament může udělit absolutorium řediteli Europolu, a to za plnění rozpočtu.⁷⁶

Každoročně společný kontrolní orgán vypracovává zprávy o činnosti a následně to předává samotnému Evropskému parlamentu. Zpráva obsahuje hodnocení úkolů, které Europol v předchozím roce udělal. V zájmu demokratické kontroly musí vystoupit před Evropským parlamentem, ředitel, zástupce ředitele Europolu a předseda Správní rady. Tato právní úprava vznikla z důvodů neochoty předstoupit před Evropským parlamentem.⁷⁷ Otázky týkající se Europolu se probírají na této diskuzi. Evropský parlament však musí zachovat důvěrnost a mlčenlivost.

Foto, které ukazuje zasedání Evropského parlamentu.⁷⁸ Sídlo Evropského parlamentu je ve Štrasburku. Poslanci parlamentu jsou voleni přímou volbou každých pět let. První přímé volby do Parlamentu proběhly již v roce 1979.

⁷⁴In: *Krajeveu.cz: Rada Evropské unie* [online]. [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <http://www.krajeveu.cz/cz/krajeveu/instituce/rada-eu/rada-evropske-unie-66983/>

⁷⁵*Cak.cz: Evropský parlament a Rada Evropy* [online]. [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=252>

⁷⁶Čl. 43 odst. 9 a 10 Rozhodnutí o Europolu

⁷⁷VLASTNÍK: *Institucionální rámec spolupráce*, s. 152

⁷⁸Zasedání Evropského parlamentu: Obrázek. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/383346-iniciativa-razi-jedine-sidlo-evropskeho-parlamentu-tentokrat-to-ma-byt-strasburk.html>

5.1.3 Evropský soudní dvůr

Když Lisabonská smlouva zrušila pilířovou strukturu, posílila se tak role soudního dvoru v oblasti justiční a policejní spolupráce v trestních věcech. Europol musí podléhat soudní kontrole, o které se píše již v rozhodnutí, které se týkalo zřízení Europolu. Avšak samotný Soudní dvůr nemá kompetence k tomu, aby prověřoval platnost či přiměřenost operací vedených právě Europolem. Postup do vyššího platového stupně, neprodloužení smlouvy, určování platebních tříd, nebo odmítnutí Europolu uzavřít smlouvu na dobu neurčitou, to všechno jsou nejčastější problémy. Z oblasti služebního řádu pochází řada rozsudků.

Soudní dvůr⁷⁹ Evropské unie je nejvyšším soudem EU. Sídlo má v Lucembursku. Každý z členských států v něm má jednoho soudce. Instituce byla zřízena již v roce 1952.

5.1.4 Evropská komise

Zmíněná nová úprava, která byla již zmíněna v kapitolách předtím, se nejvíce dotkla vazby mezi Europolem a Evropskou komisí. Evropská komise je nově zastoupena i ve Správní radě Europolu. Komise má taky řadu nových oprávnění, mezi které patří například souhlas k přijetí prováděcích pravidel, které se týkají zaměstnanců samotného Europolu.

V rámci rozpočtového procesu náleží komisi mnoho oprávnění. Správní radou je každoročně předkládán Evropské komisi odhad příjmů a výdajů, ale také odhad pracovních míst. Správní rada je dále povinna komisi oznámit svůj záměr provést jakýkoliv projekt, který by nějakým způsobem ovlivnil rozpočet.

Dohoda o spolupráci také upravuje samotný vztah mezi Europolem a Komisí.⁸⁰ Účelem této dohody bylo zlepšit spolupráci v oblasti boje proti závažným formám trestné činnosti. Dohoda dále upravuje pravidelné konzultace ve věcech společného zájmu.

⁷⁹Archivweb.cz: *Evropský soudní dvůr* [online]. [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.archivweb.cz/b/soudni-dvur-evropske-unie>

⁸⁰Správní dohoda o spolupráci mezi Komisí a Europolem ze dne 18. února 2003 v Bruselu

5.2 Vztahy s ostatními institucemi a orgány Evropské unie

Samotný název Europol vybízí spolupráci s partnerskými institucemi, či orgány Evropské unie. Spolupráce je především ujednána za účelem řádného plnění úkolů. Prostřednictvím dohody, nebo také pracovního ujednání může Europol navázat a následně udržovat spolupráci s ostatními orgány Evropské unie. Pracovní ujednání a dohody se převážně týkají výměny strategických, technických, nebo také operativních informací. Všechny dohody, a pracovní ujednání podléhají schválení Správní radou. Před výměnou informací musí Europol a orgán, se kterým spolupracuje uzavřít dohodu o důvěrnosti.⁸¹ Europol má v rámci Evropské unie dohodnuté spolupráce s Eurojustem, Evropským anti-korupčním úřadem (OLAF), Evropskou policejní akademií (CEPOL), Společným situačním centrem (SitCen), Evropskou agenturou pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie (Frontex), Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCCDA).⁸²

5.2.1 Vztah Europolu s Eurojustem

Dle názoru autora vztah mezi Europolem a institucí Eurojust patří mezi nejvýznamnější, protože se jedná o agentury, které mají na starost policejní a soudní spolupráci v trestních věcech. Europol i Eurojust jsou samotné agentury Evropské unie. Eurojust má jako hlavní úkol poskytovat dostatek informací o trestné činnosti spadající do policejní působnosti.

Vztah mezi Eurojustem a Europolem se od popisu dohody o spolupráci⁸³ stále zlepšuje. Je také třeba dále zdůraznit dle autora velmi kvalitní práci a to především, kterou odvedli při organizaci schůzek odborníků v záležitosti společných vyšetřovacích týmů. V dnešní době není až tak významná spolupráce obou agentur, ale spíše zásluhou styčných důstojníků, které vysílají členské státy Evropské unie k Europolu a národního člena Eurojustu tohoto státu.

Zvýšit společnou efektivitu práce na operační a strategické úrovni, především zlepšením výměny informací měla zajistit nová dohoda mezi Europolem a Eurojustem.⁸⁴

⁸¹Rozhodnutí Rady ze dne 30. listopadu 2009, ve kterém došlo k přijetí pravidla o důvěrnosti informací Europolu

⁸²Poznátky Bc. Davida Rady, DiS.

⁸³*Eurojust: Dohoda o spolupráci mezi Eurojustem a Europolem* [online]. [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <http://www.eurojust.europa.eu/Pages/languages/cs.aspx>

⁸⁴*Europol a Eurojust: Nová právní dohoda* [online]. [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <http://www.eurojust.europa.eu/Pages/languages/cs.aspx>

Zvýšení kvality vzájemné koordinaci činností je chápáno také jako cíl. Hlavní úlohou Eurojustu je podpora justičních analýz v rámci kriminálních analýz Europolu. Odpovědnost a cíle Eurojustu a Europolu se vzájemně doplňují, proto směřuje k co nejužší spolupráci v justiční a policejní oblasti.⁸⁵

Právní úprava Europolu a Eurojustu v rámci spolupráce, je často chápána jako nedostatečná. Zjevná je totiž snaha o zachování samostatnosti u obou organizací. Dle názoru autora by vztah mezi těmito organizacemi měl být upraven Radou, protože tyto dvě organizace vytvořila, respektive zřídila.⁸⁶

5.2.2 Vztah Europolu s agenturou pro ochranu vnějších hranic států

Posílení agentury Frontex, tedy agentury, která se zabývá ochranou vnějších hranic států Evropské unie. Samotné posílení můžeme brát jako jasný důsledek nekontrolované imigrační vlny, která proběhla v roce 2015 a trápí svět i v následujících letech. K následnému vytvoření hraniční stráže by mělo také přispět navyšování počtu osob, ale především navyšování rozpočtu. Všechny členské státy by byly zastoupeny v hraniční stráž, i zde by si totiž volili svoje zástupce, čili stejně jako u Europolu. Pravomoci této jednotky by se zaměřovaly na oblasti námořnických a pozemních operací, které by fungovaly v součinnosti s národními jednotkami členských států Evropské unie. Dále by také tato spolupráce probíhala v informativní podobě, a to s jednotkami, jako je policie, zdravotnická záchranná služba a hasičský záchranný sbor. Přímořské státy by na vnějších hranicích měli stanoviště, které by sloužilo jako sídlo jednotek Frontexu. V těchto sídlech by mohlo docházet k identifikaci, či v některých případech vydání nového dokladu. „Hotspoty“ jsou místa na kterých momentálně dochází k identifikaci. Tato místa jsou také řešením přílivů migrantů.⁸⁷

Pod křídla Europolu by spadala hraniční stráž, kterou by vytvořil Frontex. Tím by došlo k vytvoření dalšího oddílu činností, které tato agentura vykonává. Informovanost o osobách, které žádají o azyl v členských státech, by spadalo z počátku pod Europol, poté by si je převzal každý členský stát, kde by imigranti chtěli zůstat. Samotný vztah mezi Europolem a agenturou Frontex se neustále vyvíjí.

⁸⁵Seminární práce ze školního roku 2018/2019- Lukáš Goubej (Téma: EUROPOL)

⁸⁶VLASTNÍK: *Institucionální rámec spolupráce...*, s. 198

⁸⁷ Poznátky Bc. Davida Rady, DiS.

5.3 Vztah se třetími státy a mezinárodními organizacemi

Europol samozřejmě nemusí spolupracovat jen s institucemi a orgány Evropské unie, ale také může navázat spolupráci s takzvanými třetími státy a mezinárodními organizacemi, mezi které patří veřejnoprávní subjekty, založené dohodou mezi státy, nebo na jejím základě. Na konzultaci, která se konala mezi Radou a Evropským parlamentem, přijala Rada kvalifikovanou většinou seznam subjektů, se kterými by měl Europol uzavřít dohody o spolupráci.⁸⁸ Rada připravila tento seznam společně s dalšími pravidly upravující jejich vzájemné vztahy. Člen Správní rady, ale taktéž člen Europolu může navrhnout nový subjekt z důvodu operativní potřeby. Seznam třetích států, se kterými by měl Europol uzavřít dohodu je následující: Albánie, Rusko, Turecko, Srbsko, Ukrajina, Spojené státy americké, Maroko, Monako, Peru, Norsko, Moldavsko, Lichtenštejnsko, Kolumbie, Izrael, Kanada, Island, Čína, Černá Hora, Makedonie, Indie, Bývalá jugoslávská republika, Bolívie a Austrálie.

Z důvodu ochrany osobních údajů je omezena užší spolupráce s nečlenskými státy Evropské unie. Europol musí pečlivě přezkoumat a zhodnotit stav legislativního zabezpečení osobních údajů ve třetí zemi, se kterou chce uzavřít smlouvu o spolupráci. Vypracovaný posudek o přezkoumání a zhodnocení je předán Správní radě.

V současnosti má Europol operativní dohody s Austrálií, Islandem, Kanadou, Švýcarskem, Norskem a Spojenými státy americkými. Výměnu informací, ale i osobních údajů umožňují operativní dohody. Vedle operativních dohod, existují takzvané strategické dohody, které Europol uzavřel například s Albánií, Moldávií, Makedonií, Kolumbií, Tureckem, Ruskem, Ukrajinou, Bosnou a Hercegovinou, Černou horou a Srbskem.⁸⁹

5.3.1 Vztah Europolu s dalšími mezinárodními organizacemi

Europol má uzavřeno řadu dohod o spolupráci, zejména v rámci Evropské unie, ale to nebrání tomu, aby úzce spolupracoval například se Světovou celní organizací.⁹⁰ Se Světovou celní organizací spolupracuje Europol v rámci boje proti organizované trestné činnosti, mezi kterou můžeme zařadit oblast nedobrovolného vyrábění cigaret.

Europol také spolupracuje s Úřadem pro drogy a kriminalitu (UNODC), který spadá pod Organizaci spojených národů, tedy OSN. Spolupráce spočívá v boji proti obchodování s drogami a obchodování s lidmi. Společně s Úřadem pro drogy a kriminalitu vytváří přesné statistiky o trestných činnostech i činech, které si následně předávají.

⁸⁸Seminární práce ze školního roku 2018/2019- Lukáš Gouběj (Téma: EUROPOL)

⁸⁹*Europol.europa: Relationship* [online]. [cit. 2022-02-17]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/partners-agreements>

⁹⁰ Bakalářská práce na téma: Mezinárodní spolupráce celních správ, autor: Lucie Kolaříková, s. 29

5.3.2 Vztah Europolu s Interpolem

Za nejdůležitější vztah můžeme označit vztah mezi Eupolem a Mezinárodní organizací kriminální policie, tedy Interpolem. Každý členský stát Evropské unie je zároveň členem Interpolu, proto můžeme mluvit o úzké spolupráci. O Interpolu můžeme povědět, že pracuje s informacemi, které není potřeba nějakým způsobem utajovat, ovšem na straně druhé je tu Europol, který se spíše zabývá informacemi operativního charakteru.

Účelem této dohody bylo zlepšit spolupráci především v boji proti závažné mezinárodní trestné činnosti. Dohoda také obsahuje pravidla pro výměnu informací, ať už se jedná o informace strategické, nebo operativní. Dohoda taktéž upravuje výměnu styčných důstojníků o kterých byla zmínka výše v této práci. Společné strategické postupy ukazují, jak je tato spolupráce důležitá.⁹¹

Nejdůležitějším krokem, který Interpol udělal, bylo, že zřídil styčný úřad v nitru Europolu. Podpora v oblasti komunikace, která se týká analýz a projektů trestné činnosti mezi základnou Europolu, která sídlí v Haagu a generální jednotkou Interpolu, jejichž sídlo je v Lyonu, je hlavním úkolem tohoto styčného úřadu. Na rozdíl od vztahu mezi Eurojustem a Eupolem, chce Interpol úzce spolupracovat s touto agenturou.

5.3.2.1 Porovnání Interpolu a Europolu

Důležitá připomínka je ta, že Interpol je instituce s výrazně delší tradicí ve svém oboru. I členství je výrazně rozmanitější než v případě Europolu, a to díky tomu, že Interpol nemá geograficky omezené členství. V odlišnosti jsou i samotné dokumenty obou organizací. Samotný statut Interpolu není považován za mezinárodní konvenci, a proto spočívá na dobré vůli členských států, zda jej budou dodržovat. Další omezení spočívá v tom, že příslušníci Interpolu musí vždy operovat pouze v mantinelech národního práva, které stanoví stát ve kterém právě působí.

Na druhou stranu Europol se svojí historií v řádech desítkách, nedosahuje rozsahu a ani renomé Interpolu. Na rozdíl od Interpolu má Europol menší počet členů a má právní zakotvení. Jelikož Europol je právním subjektem Evropské unie má výrazně lepší postavení ve vztahu ke svým členům, kteří jsou v rámci Lisabonské smlouvy a samotným Rozhodnutím o Europolu právně vázáni povinnostmi, které plynou z těchto listin.

Hlavní rozdíl mezi oběma agenturami je v rámci financování jejich činnosti. Interpol je odkázán na každoroční příspěvky svých členů, kdežto Europol má jisté zdroje z rozpočtu

⁹¹*Theses: Spolupráce Europolu s Interpolem* [online]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/mwioc2/?furl=%2Fid%2Fmwioc2%2F;lang=en>

Evropské unie. O samotném financování Europolu se bude zabývat kapitola, která se jmenuje „Souhrn nákladů a výnosů v podobě informací o činnosti Europolu – pro občana České republiky“.

Když se zaměříme na okruh trestné činnosti, na který se organizace zaměřují, i v tomto směru lze rozpoznat menší odchylky. Interpol v tomhle směru má výhodu, jelikož mu jeho stanovy dovolují angažování se ve všech druzích trestné činnosti. Ovšem jejich motivace nesmí být politická, vojenská, náboženská, ale ani rasová. Kdežto u Europolu je oblast omezená na organizovanou trestnou činnost, terorismus a další formy trestné činnosti. Bohužel ale i zde je podmínka a to taková, že se tyto činnosti musí dotýkat dvou nebo více členských států a to takovým způsobem, který vyžaduje společný postup členských států.

Je nezbytné připomenout, že struktura i prostředky spolupráce těchto agentur odpovídají faktu, že jejich hlavním úkolem je shromažďování a sdílení informací v rámci členů organizace, ale také jejich následná analýza. Společná část těchto dvou organizací je ta, že obě využívají pro velkou část těchto povinností národní jednotky, které působí v členských státech, ale i styčné důstojníky.

Hlavní rozdíl je viditelný i v případě konkrétních prostředků spolupráce. Zatímco u Interpolu existuje složitý komplex variant a informačních systémů, tak Europol řeší převážnou většinu spolupráce přes svůj hlavní informační systém.⁹²

Nyní si ukážeme hlavní rozdíly bezpečnostního hlediska informačních systémů obou institucí. Jak je výše psáno, Interpol má rozmanité členství a to bohužel zajišťuje přístup k informacím všem členům bez rozdílu. Jde tedy o to, že zajišťuje přístup i těm s diktátorskými režimy, či velkým podílem organizovaného zločinu ve vládních složkách. Proto zde může dojít k určité nespolehlivosti informací sdílených těmito státy, ale taktéž neomezený přístup těchto zemí k bezpečnostním informacím, které se dají snadno zneužít. Na druhé straně toto Europol řešit nemusí, jeho omezené členství a přijímací podmínky Evropské unie většinu zmíněných bodů řeší předem. Existuje zde taktéž velký rozdíl v přístupu k zabezpečení informací, je viditelné na nutnosti vyžádání povolení zdrojového státu před předáním jím poskytnutých dat dále. Taktéž je velice žádoucí připomenout fakt, že osmdesát procent těchto údajů pocházelo ze zemí Evropské unie, to mohlo být též jednou z příčin vzniku samotného Europolu.⁹³

⁹² Theses: Spolupráce Europolu s Interpolem [online]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/mwioc2/?furl=%2Fid%2Fmwioc2%2F;lang=en>

⁹³ GRÉGR, Vratislav; ZELENICKÝ, František; KOUKAL, Ladislav; HAVRÁNEK, Daniel. Mezinárodní organizace kriminální policie (ICPO) - Interpol. In Kriminologický sborník. Praha : Kriminologický ústav Praha Policie České republiky, 1996. s. 153-192. Č. 5.

Posledním porovnáním je , že Interpol shromažďuje informace především získané z předmětu své činnosti, na druhé straně Europol se snaží pracovat s již ověřenými operativními informacemi.⁹⁴

5.3.2.2 Role obou organizací v oblasti policejní spolupráce

Obě tyto organizace mají v oblasti mezinárodní policejní spolupráce nezpochybnitelnou roli, což již bylo výše uvedeno. I když si jsou organizace co se týče jejich úkolů a cílů podobné, tak se organizace vzájemně nekryjí. Jedná se spíše o takové doplňování, ať už v ohledu geografickém, tematickém, ale i bezpečnostním.

Kooperační vazby zvyšují nadále jejich význam. Tyto vazby se mezi nimi začaly tvořit dne 5. listopadu roku 2001 v Bruselu a to na základě smlouvy o vzájemné spolupráci.⁹⁵

5.4 Vztah Europolu s Českou republikou

Europol začal s Českou republikou spolupracovat po vstupu smlouvy o spolupráci v platnost, mluvíme tedy o 16. srpnu roku 2002. Je důležité zmínit fakt, že tomu předcházela řada kroků, které se týkaly vztahu České republiky k Europolu. Ke kroku, který můžeme brát jako hlavní došlo 5. března 2002, kdy došlo k podpisu smlouvy o spolupráci mezi Europolem a Českou republikou. Na Odboru mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia České republiky byla zahájena činnost skupiny Europolu. Dne 1. listopadu roku 2003 došlo ke zřízení Národní jednotky Europolu při Odboru mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia České republiky. Právoplatným členem Europolu se Česká republika stává dne 1. září roku 2004.⁹⁶

⁹⁴ FRYŠTÁK, Marek. Mezinárodní policejní spolupráce. Bulletin Národní protidrogové centrály. 2004, č. 2, s. 7-10.

⁹⁵ FRYŠTÁK, Marek. Mezinárodní policejní spolupráce. Bulletin Národní protidrogové centrály. 2004, č. 2, s. 7-10.

⁹⁶ Činčár, P. (2004). Příprava Policie České republiky na přistoupení k úmluvě o Europolu. Bulletin, Ročník X (číslo 2), 1-83. Dostupnost na www.policie.cz/soubor/bulletin-npc-2-04.aspx (accessed března 30, 2013)

6 Budoucnost Europolu

Existuje spousta názorů jak na samotné fungování, ale také na budoucnost agentury Europol. Samozřejmě najde se zde řada odborníků a obyčejných lidí, kteří vidí v Europolu silnou agenturu, která dokáže působit na podobnou bázi jako americký federální úřad pro vyšetřování (FBI). Avšak Europol svým významem z větší části určitě neodpovídá tomuto úřadu pro vyšetřování. Ovšem jsou zde lidé a odborníci, kteří upozorňují na fakt, že samotná agentura má velké ambice a nevěří jim, že dokážou splnit veškeré cíle, které si stanovili. Postavení Europolu se každým rokem zlepšuje, i přesto že každý rok dochází ke zlepšení této agentury, nenastal čas pro její plně integrační funkci v rámci Evropské unie. Na druhou stranu je důležité říci, že se v rámci Evropské unie dopadlo spousta hledaných zločinců, na jejichž dopadení Europol vynaložil spousta úsilí ve spolupráci s členskými státy Evropské unie.⁹⁷

Někteří odborníci také kritizují, že zakladatelé Europolu neusilovali o založení policejní jednotky, která by sama pracovala a vykonávala policejní činnosti, ale snažili se založit agenturu, která bude sloužit jako policejní ústředna.⁹⁸ V knize Bohumila Pikny, se uvádí, že Europol lidé chápali jako instituci Evropské unie s hlavním úkolem výměnu justičních a policejních informací. Výraznější změnou Europol prošel po přijetí Amsterodamské smlouvy, a to především v oblasti operativního šetření a policejního vyšetřování.

Řada členských států má představu, že by se mohl Europol stát evropskou budoucí policií federálního typu. Za tímto názorem stojí především Německo. Možným důvodem, proč právě Německo je zastáncem tohoto názoru, je nedostatečná spolupráce mezi německou federální kriminální policií (BKA) a policejních sborů jednotlivých spolkových zemí. Skutečnost federalistické vize je podporována především tím, že v čele Europolu stáli často němečtí ředitelé s praxí právě u německé federální kriminální policií.⁹⁹ Bohužel koncept federální evropské policie zůstává pouze jen v úvahách. Během existence Europolu došlo ve fungování ať už k menším, nebo razantnějším změnám. Lze předpokládat, že fungování této agentury stále bude vzrůstat a rozvíjet se. O budoucnosti Europolu se také jednalo při oslavách dvaceti let od založení této agentury.

⁹⁷*Budoucnost Europolu: Diskuze* [online]. [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.zive.cz/bleskovky/europol-pozaviral-4-500-e-shopu-s-padelanym-zbozím-a-odstartoval-kampan-dont-fake-up/sc-4-a-185161/default.aspx?artcomments=1>

⁹⁸*Budoucnost Europolu: Diskuze* [online]. [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.zive.cz/bleskovky/europol-pozaviral-4-500-e-shopu-s-padelanym-zbozím-a-odstartoval-kampan-dont-fake-up/sc-4-a-185161/default.aspx?artcomments=1>

⁹⁹Poznatky Bc. Davida Rady, DiS.

7 Souhrn nákladů a výnosů v podobě informací o činnosti Europolu – pro občana České republiky

Důležité je si porovnat vzájemně náklady, které občan České republiky jako daňový poplatník vynakládá na činnost Europolu a také přínosy pro něj v podobě informací, které mu může Europol o jeho činnosti nabídnout. Cílem této kapitoly je si uvědomit, zda má řadový občan České republiky za příspěvek možnost získat takové informace, které by mohl následně využít kupříkladu pro svou vlastní analýzu činnosti Europolu.

7.1 Náklady na činnost Europolu – pro Českou republiku

Jelikož už víme, že Europol byl zřízen Úmluvou o založení Evropského policejního úřadu v rámci třetího pilíře Evropské unie, jehož úkolem je mezivládní spolupráce. Dále je na Evropské unii nezávislý sestavuje svůj vlastní rozpočet. Samotný rozpočet je samozřejmě financován prostředky členských států Evropské unie a z jiných příležitostných příjmů. Finanční příspěvek se stanovuje a to na základě poměru hrubého národního produktu členského státu k sumě hrubých národních produktů všech členských států v roce předcházejícímu roku, pro který se rozpočet stanovuje. Každý členský stát financuje Europol ze svých státních rozpočtů, jejichž příjmy jsou hlavně z velké části tvořeny daněmi. Proto můžeme říci, že činnost Europolu financují právě daňový poplatníci jednotlivých států.¹⁰⁰

7.1.1 Příspěvek členského státu – Česká republika

Rozpočet je připravován a vypracován během první poloviny roku předcházejícího. Přijetím rozpočtu dá každému členskému státu povinnost bezodkladně k dispozici na něj připadající finanční příspěvek.¹⁰¹ Dá se tedy říci, že příspěvek pro rok T je hrazen v roce T-1.

7.1.2 Příspěvek daňového poplatníka - občana České republiky

Na jednoho občana České republiky se dostáváme v průměru k 2,50 Kč. Tento údaj lze vyčíst v jednotlivých pracích, které se zabývají přímo analýzou příspěvku daňového poplatníka členských států. Co se týče našeho průměru, tak patříme mezi státy, které platí velmi nízkou částku, pro jednotlivce velice zanedbatelná částka. Tento stav může být do jisté míry ovlivněn malým rozměrem české ekonomiky, ale také její nízkou výkonností. Můžeme

¹⁰⁰ Úmluva založená k článku K.3 Smlouvy o založení Evropské unie a zřízení Evropského policejního úřadu (Úmluva o Europolu). Tato úmluva pozměněna třemi protokoly byla nahrazena v roce 2009 rozhodnutím Rady

¹⁰¹ Úmluva založená k článku K.3 Smlouvy o založení Evropské unie a zřízení Evropského policejního úřadu (Úmluva o Europolu). Tato úmluva pozměněna třemi protokoly byla nahrazena v roce 2009 rozhodnutím Rady

tedy říci, že Česká republika má nízký podíl na nákladech Europolu. Ve srovnání s Belgií, která má podobný počet obyvatel, tak má čtyřikrát vyšší podíl, ale i tak se jedná o pouhých necelých 10 Kč. Řada států Evropské unie přispívá podobně menší částku jako Česká republika, i přesto mají nárok na stejně kvalitní informace o činnosti. Za tímto účelem byl i Europol zakládán, tedy fungovat jako instituce, která má napomáhat boji proti zločinu a zvyšování bezpečnosti Evropské unie. Dá se říci, že Europol je instituce založená „pro občany Evropské unie“, proto by měli mít právo na kvalitní informace o tom, co přesně Europol pro jejich bezpečnost dělá všechny a to platí pro všechny členské státy Evropské unie. Samotný rozpočet Europolu byl pro rok 2019 138 milionů eur.

7.2 Přínosy pro občana – v rámci informací o činnostech

Tato kapitola se bude zabývat druhy informací, které lze o Europolu získat. Jako hlavní zdroj informací můžeme brát internetové stránky Europolu.¹⁰² Až si všechny druhy představíme, zaměříme se na výroční zprávu, která slouží jako rekapitulační zpráva činnosti Europolu.

Informace, které můžeme nalézt na stránkách Europolu, lze rozdělit do tří hlavních sekcí. Tiskové zprávy, hlavní zprávy a zpravodajské články. Oddíl tiskových zpráv zveřejňuje tiskové zprávy, které se týkají nejdůležitějších událostí týkajících se Europolu. Mezi tyto události můžeme zařadit například vydávání zpráv o stavu kriminality, který prezident navštívil sídlo Europolu, naposledy to byl například prezident Kolumbie. Dále to mohou být konference, semináře, které pořádá Europol a nesmíme zapomenout na úspěšně zakončené akce velkého významu (př. zničení sítě padělatelů kreditních karet, 45 zatčení při zásazích proti albánsky mluvícím zločincům zaplavujícím Evropu kokainem).

Nejdůležitějšími zdroji informací jsou dokumenty týkající se rozpočtů Europolu, zprávy o stavu kriminality – organizovaného zločinu, které byly nahrazeny zprávami o odhadovaných hrozbách, přehledy závažné kriminality a výroční zprávy, které shrnují výsledky a specifické informace o typech funkcí a systémů, které má Europol k dispozici, a o poskytování koordinované podpory policejních operací v celé Evropě a někdy i dále. Analýza je klíčovou součástí činnosti Europolu. Zaměstnává přibližně 100 analytiků trestné činnosti, kteří patří k nejkvalifikovanějším v Evropě. Na podporu vyšetřování donucovacích orgánů v členských státech každodenně používají nejmodernější nástroje.

¹⁰² EUROPOL. *europol.europa.eu* [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupný na WWW: <https://www.europol.europa.eu>

Když se pozastavíme u webových stránek Europolu. Samotné stránky Europolu byly dlouhá léta zastaralé, to samé můžeme říct o logu této organizace. Změnou loga, ale i webových stránek ukázal Evropský policejní úřad, že patří mezi silné a spolehlivé organizace Evropské unie. Je také důležité říct, že v porovnání s jinými organizacemi Evropské unie měl Europol jak webové stránky, tak i logo zastaralé.

7.2.1 Zprávy o stavu kriminality

Dříve se v této rubrice daly získávat informace o stavu kriminality, ovšem od roku 2006 se zde získává zpráva o odhadovaných hrozbách organizovaného zločinu. Tyto zprávy lze považovat za výsledky činnosti Europolu, ale samy o sobě o ní nic nevypovídají. Jedná se totiž o jakýsi popis stavu, aktivit a obecných trendů, které se týkají organizovaného zločinu za minulý rok. Samotná zpráva o odhadovaných hrozbách je pro samotnou organizaci nevhodná pro analýzu činnosti, jelikož se zabývá situacemi, respektive upozorňuje na situace, které by mohly být, nikoliv na situace které již byly.

7.2.2 Přehledy závažné kriminality

Jedná se o přehledy, které bývají vydávány nepravidelně a jsou závislé na prioritách, které jsou stanovené na každý rok, ale také na základě závažnosti situace v dané oblasti zločinu. Na tyto přehledy se můžeme dívat jako na podrobnější rozvedení zprávy o stavu kriminality, jelikož se zabývá jednou konkrétní situací. V těchto přehledech též nemůže chybět obecné trendy vývoje kriminální činnosti a aktivity Europolu a členských států, zejména mluvíme o tréninkových kurzech pořádané Europolem anebo v rámci analytických pracovních souborů. Když se budeme zabývat samotným výčtem těchto aktivit, tak o něm můžeme říci, že je velice podrobný.¹⁰³

7.2.3 Výroční zprávy

V této zprávě nalezneme souhrnné mapování činnosti Europolu. Můžeme říci, že se jedná o jediný dokument, který právě obsahuje tyto informace o Europolu. Ovšem se setkáme také s tím, že jedna samotná zpráva o sobě nic neřekne, jelikož řada informací v nichž obsažených jsou vytržené z kontextu. Samotné porovnávání činnosti Europolu v jednotlivých rocích je velice složité, a to zejména z toho důvodu, že dříve tyto zprávy nebyly přehledné, systematické, ale také neobsahovaly konkrétní číselné údaje, které se týkaly činnosti

¹⁰³ EUROPOL. *europol.europa.eu* [online]. [cit. 2022-02-23]. Dostupný na WWW: <https://www.europol.europa.eu>

společně. Samotné srovnání s předchozími roky je velice složité, jelikož se Europol při aktualizaci svých webových stránek rozhodl zachovávat jen vždy výroční zprávu k minulému roku, čili za posledních 12 měsíců. Proto je nemůžeme srovnat s předchozími roky, jelikož výroční zprávy z let předtím na jejich stránkách již nejsou. Ovšem je zde paradox, že nyní na stránkách Europolu nalezneme jen výroční zprávu z roku 2019.

Jak je již psáno, je složité dojít ke srovnání činnosti Europolu za jednotlivé roky. Ovšem z jiných prací na internetu, či z jednotlivých článků můžeme říci, že i předtím bylo velice složité porovnávat činnost Europolu v jednotlivých letech, jelikož bylo nejprve potřeba stanovit, které údaje se dají vůbec meziročně porovnávat. Mezi tyto údaje bychom mohly zařadit toky informací, to znamená počet nově vytvořených požadavků na výměnu informací, či celkový počet vyměněných zpráv, ale také poslané a přijaté žádosti a odpovědi. Často se stávalo, že právě tento údaj, který se týká počtu nově vytvořených požadavků na výměnu informací, chyběl ve výročních zprávách. Jedná se například o roky 2003 a 2004, což můžeme brát jako zásadní nedostatek výročních zpráv této organizace. Dále se také stávalo, že v jednom roce byl uveden i údaj z roku předešlým pro srovnání, ovšem údaj se zásadně lišil od toho, který byl vykázan právě ve zprávě roku předtím. Proto je důležité brát údaje ve výročních zprávách s menší rezervou. Nedá se tedy říci nakolik jsou údaje přesné.

Mezi další údaj, který se dal srovnávat napříč jednotlivými roky byla analytická činnost, zejména v rámci analytických pracovních souborů. Počet provedených analýz, strategických a operativních nebyl pravidelně uváděn, bylo tomu tak podobně jako u počtu nově vytvořených požadavků na výměnu informací. Když se budeme bavit o počtu analytických pracovních souborů, tak ty bychom ve starších zprávách našly.

Když se zaměříme na výroční zprávy jako celek, čekali bychom, že obsahem těchto zpráv budou hlavně údaje o počtu případů, ve kterých Europol figuroval, tj. že poskytoval odbornou a technickou pomoc při vyšetřování organizované trestné činnosti a z nich vyčleněný počet operativních akcí společných vyšetřovacích týmů. Ovšem tyto informace, které by tam hledal každý dříve chyběly. Respektive se tyto informace nedaly přesně zjistit, poněvadž Europol zmiňoval jen příklady největších a nejúspěšnějších akcí. Samotný počet takových případů nebyl nikde přesně vyčíslen. To se samozřejmě řadě lidí nelíbilo, proto Europol začal ve svých výročních zprávách přesně uvádět počet případů, ve kterých figuroval. Dále můžeme říci, že nyní jsou výroční zprávy Europolu velice obsáhlé a jednotlivé části jsou rozebrány dopodrobna.

Když shrneme samotné srovnání činnosti Europolu v jednotlivých rocích, tak můžeme říct, že dříve by se samotné srovnání provést dalo, ovšem tato analýza by byla nepřesná a neúplná, jelikož řada informací v jednotlivých výročních zprávách chybí. Mezi tyto údaje

tedy patří nové případy a počet vyměněných zpráv, poskytování odborné a technické pomoci, ale také analytických činností Europolu. Nyní to je už složité z důvodu, že na stránkách Europolu lze nalézt jen výroční zprávu za minulý rok, respektive nyní je na stránkách Europolu jen výroční zpráva z roku 2019.¹⁰⁴

Součástí výroční zprávy byly a jsou taktéž informace o činnostech národních jednotek. I samotné činnosti těchto jednotek by se daly porovnávat v jednotlivých letech a mezi sebou navzájem a to opět na základě informačního toku. Jedná se samozřejmě opět o nově vytvořené požadavky na výměnu informací, dále také celkový počet zpracovaných zpráv a v neposlední řadě taktéž poslané nebo přijaté žádosti a odpovědi. Ovšem je zde potřeba zařadit počet kontrolovaných dodávek, počtu analytických pracovních souborů, v nichž je jednotka zapojena nebo později také počtu společných vyšetřovacích týmů, v nichž se daná členská země angažovala. Tyto údaje, které zde byly vyjmenovány a jsou zveřejněny ve výročních zprávách, se dají použít k porovnání aktivity národních jednotek. Z jiných prací, které jsou dostupné na internetu lze vyčíst, že činnost jednotlivých národních jednotek je ve výročních zprávách samostatně vykazována již od roku 2000. Ovšem je důležité říci, že hned z roku 2001 tento údaj chybí. Ve výročních zprávách o kterých se často píše i v jiných pracích se uvádí, že nejčastějším údajem o nových případech je „žádný údaj“. Což tedy znamená, že některé národní jednotky buď nevykazovaly nové případy anebo k žádným novým případům nedocházelo. Naopak oproti Europolu jako celku, byly zde nové případy uváděny v přesném počtu a to i pro porovnání s počtem za minulý rok.

Další údaje, které se týkaly počtu zpracovaných zpráv, či počtu analytických pracovních souborů, počtu přijatých nebo poslaných žádostí a odpovědí, byly na tom obdobně. To znamená, že u řady těchto údajů není počet uveden vůbec, na druhé straně u některých národních jednotek je počet přesný, jinde bylo třeba napsáno že se počet zmenšil, či naopak zvětšil.

Z toho vyplývá, že porovnání činnosti národních jednotek bylo velmi složité, především kvůli tomu, že existovaly rozdíly nejen mezi jednotlivými národními jednotkami, ale i mezi jednotlivými lety v rámci stejných národních jednotek. Nyní se i údaje týkající se národních jednotek zlepšily, respektive jsou psány dopodrobna, aby byla možná analýza v rámci porovnání v jednotlivých letech, ovšem i zde platí, že poslední výroční zprávou, která je na stránkách Europolu a týká se národních jednotek je ta z roku 2019.¹⁰⁵

¹⁰⁴ Diplomová práce – Význam a činnost Europolu – Magda Hejretová

¹⁰⁵ EUROPOL. Europol in brief [online]. [cit. 2022-02-23]. Dostupný na WWW:

https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/europol_in_brief_2019.pdf

7.3 Shrnutí nákladů a výnosů v podobě informací o činnosti Europolu

Jak již výše bylo uvedeno v roce 2019 byl rozpočet Europolu 138 milionů eur, což se může zdát jako vysoké číslo, což doopravdy je, avšak jednotlivé příspěvky občanů, respektive daňových poplatníků jednotlivých členských států, jsou velice nízké. Z různých analýz dostupných na internetu, či jiných pracích vyšel v případě České republiky v průměru 2,50 Kč (k výsledku se dobereme na základě rozpočtu Europolu v daném roce/ počet aktivních daňových poplatníků v jednotlivém členském státě/ počet členských států). Samotný výpočet je velice zdlouhavý, proto jsem použil průměr z dostupných zdrojů. Řada lidí se pak ptá, zda vůbec máme právo na informace o činnosti této organizace, když na ni přispíváme tak málo, respektive tolik peněz za které v dnešní době skoro nepořídíme nic. Proto je důležité říci, že Europol byl zakládán za účelem umožnění donucovacím složkám členských států rychlou a co nejucelenější spolupráci v oblasti boje s organizovaným zločinem, respektive sloužit pro zvyšování bezpečnosti v Evropské unii. Dalo by se říci, že právě všechny tyto činnosti, které Europol má, mohou být brány jako služba svým občanům. Proto se domnívám, že každý občan kteréhokoliv členského státu má nárok na informace, které poskytnou přesný obraz toho, co Europol dělá, či za předešlý rok dělal.

Co se týče samotných stránek Europolu, tak ty dříve jak již bylo výše zmíněno byly zastaralé v porovnání s jinými organizacemi Evropské unie, proto došlo k razantním změnám a nyní stránky Europolu jsou přehledné, srozumitelné a představují Europol jako silnou a spolehlivou organizaci Evropské unie. Na těchto stránkách se dozvíme spoustu informací, které se mohou týkat rozpočtů Europolu, nejdůležitějších právních dokumentů, tiskových zpráv, zpravodajských zpráv, ale taktéž právě výroční zprávy a v neposlední řadě zprávy o úspěšně zakončených akcí velkého významu. Je tedy důležité poznamenat, že informace, které Europol zveřejňuje na svých stránkách jsou dostačující a každý laik členského státu ví, o čem Europol v dané zprávě mluví. Jediná možná nevýhoda je ta, že výroční zprávy jsou jen v jazyce anglickém a tak řada lidí bude potřebovat nejspíše překladatč, nebo někoho, kdo mu to přeloží (př. výroční zpráva Europolu za rok 2019).¹⁰⁶

Jak již bylo výše zmíněno, dříve se samotné analýzy v rámci činností Europolu prostřednictvím výročních zpráv dělaly velice těžce, jelikož ve výročních zprávách chyběly údaje, které byly potřeba k analýzám, jsou to zejména číselné údaje, které by se daly porovnávat mezi národními jednotkami, nebo jiné údaje chyběly, či byly nepřesné. Na tomto Europol zapracoval a všechny tyto údaje již ve výročních zprávách najdeme.

¹⁰⁶ EUROPOL. Europol in brief [online]. [cit. 2022-02-23]. Dostupný na WWW: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/europol_in_brief_2019.pdf

8 Konkrétní úspěšně zakončené akce Europolu

V této kapitole si představíme několik konkrétních úspěšně zakončených akcí velkého významu, na kterých se Europol podílel. Budeme se zabývat jedním z nejhledanějších zločinců v Evropě a operací zvanou Archimedes. Samozřejmě je celá řada akcí na kterých se Europol podílel, ale tyto dvě byly vybrány z toho důvodu, že se o jedné akci hovoří jako o největší akci Europolu v dějinách a druhá byla vybrána, jelikož se jedná o čerstvou novinku, která se stala 16. února tohoto roku, čili roku 2022.

8.1 Flor Bressers – „De Vingerknipper“

Po 35letém Floru Bressersovi se pátralo od roku 2020, kdy byl v Antverpách odsouzen ke čtyřem letům odnětí svobody. Samotným zatčením konečně skončila rozsáhlá pátrací operace, která trvala několik měsíců. Flor Bressers byl zadržen v Curychu krátce před půlnocí 16. února 2022, společně s ním byla také zatčena žena, která tohoto zločince doprovázela, jednalo se o 28letou Nizozemku.

Mluvčí curyšské policie Patrick Céréda uvedl, že Flor Bressers je taktéž v Curychu obviněn ze zločinu padělání dokladů totožnosti ve velkém rozsahu. Samotný Flor je na základě informací, které pochází ze zahraničí a mezinárodního zatykače osobou, která je klasifikována jako velmi nebezpečná.

Flor Bressers je Belgičan, který byl v březnu roku 2020 v belgických Antverpách odsouzen ke čtyřem letům vězení a to za ozbrojenou loupež, držení rukojmí a únos. Flor byl na seznamu hledaných jak belgické policie, tak Europolu, ale taktéž curyšské policie. Podle nichž se bohužel také dopustil organizované kriminální činnosti. Samotná Belgie bude žádat Švýcarsko o jeho vydání.

Co se týče samotné Belgie, tak zde existují informace, že měl konexe, jež ho spojují s gangem, který působí právě v Antverpách. Jedná se o gang, který pašuje kokain z Jižní Ameriky do Evropy. Název gangu je „Octopus Gang“. Tento název mají nejspíše proto, jelikož drogy pašovali ukryté v zásilkách mraženého zboží. Ovšem Bressers také čelí obvinění z napomáhání pašování kokainu do Moldavska ze Surinamu, v kontejnerech s rýží. Celní orgány sídlící v Antverpách odhalily tuto operaci. Podle samotného státního zastupitelství v Antverpách je hledaný kriminálník rovněž předmětem několika dalších trestních vyšetřování. Jedná se právě opět o vazbu na obchod s kokainem. Tato vazba vyšla najevo již v roce 2020, stalo se tomu tak kdy policie prolomila komunikační systém Encrochat, kterou používali zločinci v Evropě.

Bressers stanul před soudem již v roce 2010 v Limburgu, tehdy čelil obvinění, že unesl muže, jelikož ho považoval za nizozemského policejního informátora a tomu měl

ustržhnout prst zahradnickými nůžkami. Pro nedostatek informací byl zproštěn viny, často se mu říká „De Vingerknipper“, neboli střihač prstů. Další zajímavost je ta, že zatčený zločinec má magisterský titul v oboru kriminologie.¹⁰⁷

8.2 Největší akce Europolu v dějinách – „Archimedes“

Při největší koordinované operaci v rámci Evropské unie bylo zatčeno celkem 1027 lidí. Samotný zásah probíhal od 15. do 23. září roku 2014. Na tomto zásahu spolupracovalo 34 zemí včetně České republiky a celou akci koordinoval právě Europol. Operace, kterou nazýváme Archimedes se zaměřila na organizovaný zločin a podíleli si na ní tedy i čeští policisté.

Policisté napříč Evropou cílili především na obchod s lidmi a pašeráky kokainu i dalších drog. Sám bývalý šéf Europolu Rob Wainwright řekl: „Je to největší koordinovaný úder proti organizovanému zločinu, k jakému kdy v Evropě došlo.“

Rozsah operace je bezprecedentní a když je výsledek více než tisícovka zadržených po celé Evropě, tak se dá mluvit o tom, že policejní složky napříč Evropou jsou odhodlané bojovat s nelegální činností těch nejnebezpečnějších zločineckých skupin.

V té době byla ještě Velká Británie součástí Evropské unie, proto se na operaci Archimedes podílelo 28 zemí Evropské unie, ale také Austrálie, Kolumbie, Norsko, Švýcarsko, Spojené státy a Srbsko.

Samotné zásahy probíhaly na stovkách míst, včetně letišť, přístavů, hraničních přechodů, nebo taktéž ve městech tam, kde dochází často ke kriminální činnosti.

Při zásazích nebylo zadrženo jen 1027 lidí, ale bylo též zabaveno 599 kilogramů kokainu, 200 kilogramů heroinu a nechyběla ani marihuana, které bylo 1,3 tuny. Z rukou obchodníků s lidmi se také podařilo zachránit třicet dětí.

Česká policie se v rámci operace Archimedes zaměřila hlavně na boj s drogovou kriminalitou a obchod s lidmi. Policie během akce zintenzivnila kontroly na drogových trasách, konkrétně se zaměřila na trasu z Jižní Ameriky přes letiště Václava Havla, kde na operaci spolupracovala s celní správou. Kriminální útvar odhalování organizovaného zločinu se pak věnovali zejména potírání obchodu s lidmi, proto provedli kontroly v přibližně čtyřiceti nočních podnicích po celém Česku.¹⁰⁸

¹⁰⁷ FEDERAL POLICE OF BELGIUM. Flor Bressers [online]. [cit. 2022-02-24]. Dostupný na WWW: <https://www.police.be/5998/en/wanted/most-wanted/flor-bressers>

¹⁰⁸ IDNES.CZ. Devět dní, tisíc zadržených. Obří razie Europolu probíhala i v Česku [online]. [cit. 2022-02-24]. Dostupný na WWW: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/operace-archimedes-policejni-zatah-v-cu-a-dalsich-zemich-tisic-zadrzenych.A140924_135225_zahranicni_jw

Závěr

Zvyšování efektivity a rozšiřování pravomocí Europolu má za důvod, že dochází ke zvyšování úrovně trestných činností. Viditelný rozvoj této agentury odpovídá možnostem dané doby. Přibývající debaty ohledně posílení Europolu, přišly po roce 2015, kdy byla Evropa zasažena imigračními vlnami. Jednou z cest, jak upevnit bezpečnost daného státu je vytvoření například „Evropské hraniční strážce“, velení těchto strážů by spadalo právě pod pravomoci Europolu. Autor se tomuto tématu více věnoval v kapitole „Vztah Europolu s agenturou pro ochranu vnějších hranic států“. Dalším řešením nemusí být jen zastavení migrační vlny, ale především ve vyřešení problémů v místě jeho vzniku. Soukromé bezpečnostní služby by měly zajišťovat bezpečnost daného státu. Jedním z hlavních a důležitých prvků je jejich pomoc při dodržování veřejného pořádku při veřejných akcích.

V rámci Europolu začal fungovat v roce 2013 Evropské centrum pro boj proti kyberkriminalitě. Od tohoto centra se očekávala ochrana osobních údajů, dále že bude vyhodnocovat a sledovat stávající preventivní a vyšetřovací opatření v oblasti počítačové trestné činnosti, dále že se pokusí usnadnit hlášení kybernetických zločinů a pokusí se zjednodušit jejich následné zpracování.

Co se týče samotného Europolu je také potřeba mluvit o tématu zpracování dat, které se provádí v rámci speciálně navrženého softwaru, čili informační systém Europolu. Jako jednu z hlavních priorit Europolu můžeme brát opatření na ochranu dat. Dále zde nalezneme také opatření, která musí být upravena. Jsou to opatření proti neoprávněné manipulaci a přístupu k určitým stupňům utajení. Tyto pravidla měly zabránit neoprávněnému přístupu k datům, proto byly zavedeny do systému Europolu. Aby došlo k posílení komunikace mezi členskými státy a Europolem, byla vytvořena takzvaná síťová aplikace bezpečné výměny informací, která má zkratku SIENA. V prostředí Europolu je bezpečně provozována SIENA. Tato aplikace umožňuje komunikovat rychleji, bezpečněji a uživatelsky příjemněji přes zabezpečený kanál.

Na nynější dobu, je spolupráce členských států Evropské unie a samotné agentury Europol, dostačující. Nikdo však netuší, co nám přinesou další dny, měsíce, roky, či staletí. Nutné je také zdůraznit skvělou spolupráci ve výměně informací mezi styčnými důstojníky, kteří se nacházejí v sídle Europolu, a národními jednotkami členského státu. Velice důležitá pro vývoj situace na mezinárodní úrovni je spolupráce mezi Europolem a Interpolem. Účelem této dohody bylo zlepšit spolupráci především v boji proti závažné mezinárodní trestné činnosti. Dohoda také obsahuje pravidla pro výměnu informací, ať už se jedná o informace strategické, nebo operativní. Dohoda taktéž upravuje výměnu styčných důstojníků o kterých

byla zmínka výše v této práci. Společné strategické postupy ukazují, jak je tato spolupráce důležitá.

Samotná Evropská unie patří mezi světově silné organizace, ať už se jedná o oblast vojenskou, ekonomickou, či politickou. K mírnému oslabování Evropské unie dochází zejména z důvodu, že každý členský stát má odlišný názor. Proto je potřeba stát se jednotným a silným partnerem, nejen právě v oblastech informační spolupráce zpravodajských služeb členských států a Europolu, jako je tomu doposud. Na druhou stranu je důležité zmínit fakt, že se teď celý západ, respektive členské státy Evropské unie spojily a hájí stejné názory a jsou sjednoceni nejvíce, kdy za Evropské unii byly. Stojí všichni při sobě a podporují se, a to nejen z toho důvodu toho, co se momentálně děje ve sousedním státu Slovenska, tedy na Ukrajině.

Samozřejmě kapitolu „Budoucnost Europolu“ tvoří z části objektivní, ale ovšem také z části subjektivní pohled. Je proto tedy možné, že ne každý s autorem bude ve všem souhlasit. Samozřejmě o další budoucnosti se bude také Europol dále bavit při dalších oslavách této agentury.

Celou práci uzavřela kapitola, která se týkala konkrétních úspěšně dokončených akcí, na kterých se Europol podílel. Autor vybral pouze dvě akce. První akce se stala nedávno, kdy byl chycen jeden z nejhledanějších zločinců v Evropě, stalo se tomu tak 16. února 2022 v Curychu ve Švýcarsku a druhá akce je považována za největší akci Europolu v dějinách. Při největší koordinované operaci v rámci Evropské unie bylo zatčeno celkem 1027 lidí. Samotný zásah probíhal od 15. do 23. září roku 2014. Na tomto zásahu spolupracovalo 34 zemí včetně České republiky a celou akci koordinoval právě Europol. Operace, kterou nazýváme Archimedes se zaměřila na organizovaný zločin a podíleli si na ní tedy i čeští policisté.

Resumé

The main focus of the bachelor thesis "Europol" is on collecting, processing and evaluating the available information about legal and functional aspects of the Europol activity. Gradually, the reader becomes acquainted with the complete process that preceded the adoption of the current legislation i. e. from the beginning of mutual police cooperation to the significant changes brought by the Treaty of Lisbon. The bachelor's thesis highlights the basic and most important legal substantive instruments which were adopted in connection with Europol, their importance and purpose is assessed, as well as their possible faults. The thesis is divided into eight chapters.

The introduction provides briefly the thesis contents, research questions definition, literature and other available sources. The first chapter presents the legal bases that shaped Europol. Starting with the Convention based on Article K.3 of the Treaty on European Union, on the establishment of a European Police Office. Next chapter is devoted to the characterisation of Europol's organizational structure. The organizational structure includes the Director, Board of Directors and other employees. The next two chapters deal with data protection and the exchange of information between other institutions, such as Interpol. The fifth chapter deals with mutual cooperation between the European institutions, international organizations and third parties, such as Columbia. The sixth chapter focuses on the future of Europol, including the views of experts calling for its abolition, as well as those who see it as an important and a key institution to reduce crime beyond Europe. A summary of costs and revenues in the form of information on Europol's activities for citizens of the Czech Republic is included in chapter seven. The most visible benefit for the citizens of the Czech Republic is the Annual report, which Europol publishes on its website every year. The last chapter deals with the most important cases that Europol has successfully resolved. Archimedes is considered to be the best known case in Europol's history.

Použitá literatura

Tištěná literatura

- Činčár, P. (2004). Příprava Policie České republiky na přistoupení k úmluvě o Europolu. Bulletin, Ročník X (číslo 2), 1-83. Dostupnost na www.policie.cz/soubor/bulletin-npc-2-04.aspx (accessed března 30, 2013)
- Fiala, Petr, PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003
- Fries, Fabrice. *Velké evropské rozpravy*. Praha: HZ Editio, 1998
- FRYŠTÁK, Marek. Mezinárodní policejní spolupráce. Bulletin Národní protidrogové centrály. 2004, č. 2, s. 7-10
- GRÉGR, Vratislav; ZELENICKÝ, František; KOUKAL, Ladislav; HAVRÁNEK, Daniel. Mezinárodní organizace kriminální policie (ICPO) - Interpol. In *Kriminalistický sborník*. Praha : Kriminalistický ústav Praha Policie České republiky, 1996. s. 153-192. Č. 5
- KMEC, Jiří: *Evropské trestní právo*
- PELTRÁM, Antonín. *Evropská Integrace a Česká republika: TREVI*. Havlíčkův Brod: GRADA, 2009
- PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu*. Praha: Linde 2007
- VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: vydala Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008

Internetové zdroje

- https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_cs
- <https://www.euroskop.cz/291/sekce/t-u/>
- <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/pilire-a-politiky-evropske-unie-5138.html>
- <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/150/prostor-svobody-bezpecnosti-a-prava-obecne-aspekty>
- <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/pravomoci-europolu-byly-posileny/>
- <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=252>
- <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/383346-iniciativa-razi-jedine-sidlo-evropskeho-parlamentu-tentokrat-to-ma-byt-strasburk.html>
- <https://www.archiweb.cz/b/soudni-dvur-evropske-unie>

- <http://www.eurojust.europa.eu/Pages/languages/cs.aspx>
- <https://www.zive.cz/bleskovky/europol-pozaviral-4-500-e-shopu-s-padelanym-zbozím-a-odstartoval-kampan-dont-fake-up/sc-4-a-185161/default.aspx?artcomments=1>
- <https://theses.cz/id/mwioc2/?furl=%2Fid%2Fmwioc2%2F;lang=en>
- https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/europol_dpo_booklet_0.pdf
- https://www.europol.europa.eu/latest_news/europol-celebrates-10th-europeandata-protection-day

Úmluvy, rozhodnutí, smlouvy a dohody

- Rozhodnutí Rady ze dne 30. listopadu 2009, ve kterém došlo k přijetí pravidla o důvěrnosti informací Europolu
- Správní dohoda o spolupráci mezi Komisí a Europolem ze dne 18. února 2003 v Bruselu
- Čl. 13, 14, 15 Úmluvy o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie
- Akt Rady ze dne 3. prosince 1998 stanovující služební řád aplikovaný na zaměstnance Europolu
- Rozhodnutí Správní rady ze dne 4. června 2009, kterým se zavádějí pravidla pro výběr, odvolání či prodloužení funkčního období prezidenta a jeho zástupců
- Úmluva založená k článku K.3 Smlouvy o založení Evropské unie a zřízení Evropského policejního úřadu
- Rozhodnutí Správní rady ze dne 4. června 2009, kterým se zavádějí pravidla pro výběr, odvolání či prodloužení funkčního období prezidenta a jeho zástupců
- Smlouva o Evropské unii (92/C 191/01), Maastricht 7. února 1992
- Úmluva o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie, vypracovaná Radou na základě článku 34 Smlouvy o Evropské unii
- Rozhodnutí Rady ze dne 6. dubna 2006
- Rozhodnutí Rady ze dne 30. listopadu 2009

Sekundární literatura

- Vlastní poznámky autora
- Poznámky Bc. Davida Rady, DiS
- Sešit z Veřejné Správy- 2. ročník
- Bakalářská práce na téma: Mezinárodní spolupráce celních správ, autor: Lucie Kolaříková
- Seminární práce ze školního roku 2018/2019- Lukáš Goubej (Téma: EUROPOL)
- Souhrnná zpráva o činnostech Europolu-dokument „Přehled o Europolu“, autor: Evropský policejní úřad
- Bakalářská práce Bc. Andrea Stehlíková

Obrázkové zdroje

- *LOGO Europolu – obrázek* [online]. In: [cit. 2022-01-21]. Dostupné z: https://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/38350/van%C4%9Bk_2016_dp.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Catherine De Bolle: Obrázek. In: *Jutarnji.hr* [online]. [cit. 2022-01-22]. Dostupné z: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/belgijka-catherine-de-bolle-na-celu-europola/7110024/>
- Oldřich Martinů: Obrázek. In: *Idnes.cz* [online]. [cit. 2022-01-22]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/martinu-planoval-odchod-sam-vysnene-kreslo-v-europolu-je-ale-stale-obsazene-172-/domaci.aspx?c=A101214_205155_domaci_abr
- In: *Krajeveu.cz: Rada Evropské unie* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <http://www.krajeveu.cz/cz/krajeveu/instituce/rada-eu/rada-evropske-unie-66983/>
- Zasedání Evropského parlamentu: Obrázek. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/383346-iniciativa-razi-jedine-sidlo-evropskeho-parlamentu-tentokrat-to-ma-byt-strasburk.html>
- In: *Archiweb.cz: Evropský soudní dvůr* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/b/soudni-dvur-evropske-unie>

Seznam použitých zkratk

AWF	Europol Analysis work files (Analytické pracovní soubory Europolu)
BJA	německá federální kriminální policie, označován také jako Spolkový kriminální úřad
CEPOL	European Police College (Evropská policejní akademie)
CERTs	Computer Emergency Response Teams (Týmy, které řeší počítačové nouzové situace)
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
EC3	European Cybercrime Centre (Evropské centrum pro boj proti kyberkriminalitě)
ECA	European Court of Auditors (Evropský účetní dvůr)
ECD	Úmluva o Europolu
EDU	Europol Drug Unit (Protidrogová jednotka Europolu)
EIS	Europol Information systém (Informační systém Europolu)
EMCCDA	Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost
ENISA	European Network and Information Security Agency (Evropská agentura pro bezpečnost sítí a informací)
ENU	Europol National Unit (Národní jednotka Europolu)
EU	European Union (Evropská unie)
EUROJUST	European Union's Judicial Cooperation Unit (Jednotka Evropské unie pro justiční spolupráci)
EUROPOL	European Police Office (Evropský policejní úřad)
FBI	Federal Bureau of Investigation (Federální úřad pro vyšetřování)
FRONTEX	EU Border Management Agency (Evropská agentura pro ochranu hranic)
IAS	Internal Audit Service (Útvar interního auditu)
INTERPOL	International Criminal Police Organization (Největší policejní organizace na světě)
JITs	Joint Investigation Team (Společné vyšetřovací týmy)
OLAF	European AntiFraud Office (Evropský úřad pro boj proti podvodům)
OO	Opening Orders (Přístupová pravidla)
OSN	United Nations Organization (Organizace spojených národů)

SIENA	Secure Information Exchange Network Application (Síťová aplikace bezpečné výměny informací)
SitCen	Společný situační centrum
TREVI	Terrorisme, Radicalisme, Extrémisme, Violence Internationale (Terorismus, radikalismus, extremismus a mezinárodní násilí)
UNODC	Úřad pro drogy a kriminalitu
USA	United States (Spojené státy americké)